

OPĆINA MEDULIN

Općina koja svoje građane informira o pravilnom gospodarenju otpadom kroz niz zanimljivih informativnih sadržaja i projekata

ZELENA EKONOMIJA

Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost prepoznao je vrijednost vodika te je ove godine objavljen natječaj vrijedan 100 milijuna kuna za poticaje za vozila i punionice na vodik

UPOZNAJTE NAS

Dijana Zjakić, poslovna tajnica u Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost može pohvaliti laskavom titulom najbolje tajnice u Hrvatskoj

F O N D Z I N

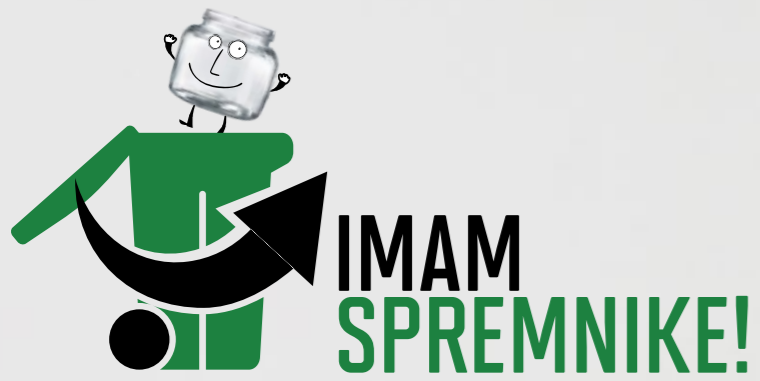
Magazin Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

06

TEMA BROJA

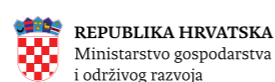
**OTPAD KAO RESURS ZA BOGATU,
ZDRAVIJU, CIRKULARNU BUDUĆNOST**

1 230 695 spremnika za papir, plastiku i biootpad uskoro dolazi na ulice i u dvorišta 407 gradova i općina u Hrvatskoj!

Odvajajmo svi na kućnom pragu!

Projekt „Nabava spremnika za odvojeno prikupljanje komunalnog otpada“ sufinanciran je sredstvima Europske unije iz Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija“ iz Europskog fonda za regionalni razvoj. Spremnici se nabavljaju za 407 gradova i općina temeljem iskaza interesa.

4 UVODNIK

6 NOVOSTI

10 TEMA BROJA
OTPAD KAO RESURS

16 NISAM ZA BACIT'
OPĆINA MEDULIN

20 MI TO MOŽEMO

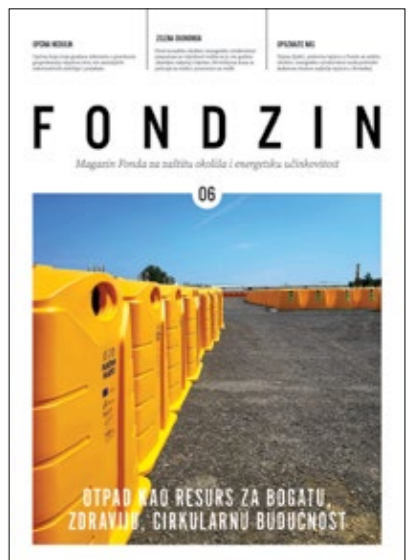
26 ZELENA EKONOMIJA
VODIK – GORIVO BUDUĆNOSTI

32 EKORPORATIVNO

36 UPOZNAJTE NAS

38 EDUKATIVNO ZABAVNE STRANICE

SADRŽAJ

IMPRESSUM

FONDZIN
časopis Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

IZDAVAČ
Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
Radnička cesta 80, 10000 Zagreb

UREDNIČKI KOLEGIJ I SURADNICI

Siniša Kukić
Anamarija Brstilo
Marina Bujan
Ante Gudelj
Zvonimir Majić
Sunčana Matić
Ojdana Rajić Azinović
Lidija Tošić
Jasmina Trstenjak

©2020. Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. Sva prava pridržana. Za umnožavanje u bilo kojem obliku, iznajmljivanje, priopćavanje javnosti u bilo kojem obliku uključujući internet, kao i predaivanje na bilo koji način bilo kojeg dijela ili ove publikacije u cijelosti, potrebno je zatražiti pisano dopuštenje nositelja prava.

Ova nam je godina, koja uskoro dolazi k svome kraju, donijela mnoge spoznaje od kojih su neke poprilično silovito pokucale na naša vrata. Koronavirus pogodio nas je na globalnoj razini, a potres na lokalnoj, no obje su pojave svojevrsno uputile na određene potrebe, ali i prepreke u razvoju. Uloga Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost oduvijek je bila usmjeravati sredstva u one projekte i programe koji doprinose održivom i 'zelenom' smjeru gospodarstva. Stoga nam je ove godine, posebno u okolnostima krize, bio cilj da osmislimo takve programe koje, među ostalim, predstavljamo i u ovom broju.

Tema ovog broja bavi se sustavom zbrinjavanja otpada u Hrvatskoj i donosi iscrpan uvid u to na koje sve načine u otpadu možemo pronaći resurs za bogatu, zdraviju, cirkularnu budućnost. Otpad su predmeti koje planiramo odbaciti jer ih više ne koristimo, ali se mogu reciklirati i ponovno upotrijebiti. Miješanjem različitih vrsta otpada nastaje smeće koje je vrlo teško ili samo djelomično moguće reciklirati. Otpad je upravo suprotno od uvriježenog mišljenja dijela ljudi – to je rudnik bogatstva. Ako se njime pametno ne upravlja, on ne postaje samo ekološki problem i nema samo loš utjecaj na ekosustav već i naše zdravlje. On zbog neiskorištenog potencijala postaje gospodarski gubitak pa i teret za društvo, stoga otpadom moramo sustavno i pametno gospodariti. Održivo gospodarenje otpadom jedan je od najozbiljnijih civilizacijskih izazova koji predstoje Hrvatskoj, a dobra je vijest da je porast od 6 posto najveći godišnji porast odvojenog sakupljanja zabilježen do sad. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja u javno je savjetovanje uputilo prijedlog Zakona gospodarenju otpadom, a mi vam donosimo neke novine koje se njime predlažu.

Donosimo Vam i novosti iz Fonda te svojevrsni osvrt na sve što je postignuto u izazovnoj godini kakva je 2020. neupitno bila. Međutim, unatoč svemu, Fond je kroz dvadesetak raznih javnih poziva jedinicama lokalne samouprave, tvrtkama i građanima odobrio oko 680 milijuna kuna bespovratnih sredstava. Najveći interes očekivano je bio za sufinanciranje projekata energetske obnove obiteljskih kuća.

Svijetli primjeri edukacije građana u ovom nam broju dolaze iz Medulina i Zagreba. Općina Medulin svoje građane educira kroz niz zanimljivih informativnih sadržaja i projekata koji su ih zainteresirali te naveli na pravilno odnošenje prema okolišu. Među brojnim aktivnostima i projektima koji su provedeni posebno se ističe projekt imena „Saber i poberi sve, odvoji opasno – pospremi korisno“ koji je sufinancirala Europska unija u sklopu Operativnog programa Konkurentnost i kohezija. Grad Zagreb iza sebe također ima niz aktivnosti provedenih u sklopu projekta zvučnog imena „Stavi pravu stvar na pravo mjesto“. Sve se aktivnosti provode s ciljem educiranja i informiranja građana o odgovornom postupanju s otpadom, podizanja svijesti o potrebi osobnog doprinosa i važnoj ulozi svakog pojedinca u cjelovitom sustavu gospodarenja otpadom. Posebna pažnja posvećena je edukaciji o odvojenom prikupljanju otpada i o kućnom kompostiranju s težištem na kružnom gospodarstvu, odnosno na ponovnoj uporabi otpada, a time i produljenju životnog vijeka proizvoda uz istovremeno smanjivanje količina otpada.

Nadamo se da će primjeri općine Medulin i hrvatske metropole potaknuti i druge gradove i zajednice na slične napore kako bi ostvarili ekološke, ali i edukativne rezultate. Hvalevrijedan primjer uspješnog poduzetništva dolazi iz Virovitice gdje smo „ulovili“ jednog od najpopularnijih YouTubera u regiji, dvadesetogodišnjeg Davida Skrbina koji svojim video uradcima pratiteljima diljem svijeta ukazuje na važnost recikliranja i prenamjene. David na svom kanalu ima čak 1,4 milijun pretplatnika, a u svom radu djeluje ekološki osviješteno te se trudi maksimalno iskoristiti predmete koji su prenamijenjeni iz nečeg drugog te im je stvorena nova funkcija umjesto da su završili na smeću. Svakako Vas potičemo da pogledate njegove uratke jer možda upravo i Vas uspije inspirirati da nekom predmetu u svom domu nadete novu namjenu.

Donosimo izvještaj s konferencije „Čisti vodik u razvoju, proizvodnji i primjeni u Hrvatskoj“ koja se održala krajem rujna u Zagrebu. Radi se o prvoj konferenciji Hrvatske udruge za razvoj i primjenu vodikovih gorivnih članaka o uvođenju vodika kao novog energenta na hrvatsko tržište koja se održala uz pokroviteljstvo Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja te uz partnerstvo Hrvatske gospodarske komore.

I dalje pratimo odgovorne kompanije koje svojim primjerom pokazuju sinergiju poslovne učinkovitosti i odgovornog ponašanja prema okolišu pa tako predstavljamo dobre prakse kompanija Adris grupa – brand Cro maris i Saponia Osijek.

Za kraj vam u ovom broju predstavljamo čak dvije Fondove djelatnice kojima se izuzetno ponosimo, Dijanu Zjakić koja je osvojila nagradu „Najbolja tajnica godine“ i Ivanu Jonke koja je savladala visinske izazove te s nama podijelila svoje utiske sa sudjelovanja na planinarskoj avanturi Highlander na Velebitu.

2020. godina broji svoje zadnje dane pa je svakako dobro vrijeme da ozbiljnije razmislimo o vrijednostima koje su nam važne i u koje se isplati ulagati vrijeme i trud kako bismo sebi i naraštajima koji dolaze osigurali bolju i održiviju budućnost.

Želimo vam sretan Božić i uspješnu 2021. godinu uz nadu da će biti puno, puno bolja od prethodne.

Siniša Kukić
Direktor Fonda za zaštitu okoliša i energetske
učinkovitost

NA OTOKU RABU KVALITETNO SE GOSPODARI KOMUNALNIM OTPADOM

Jedinice lokalne samouprave na otoku Rabu kontinuirano ulažu u komunalnu infrastrukturu u što su se sredinom rujna uvjerali i predstavnici Fonda koji su održali radni sastanak s načelnikom Općine Lopar Josipom Borićem, zamjenikom gradonačelnika Raba Denisom Deželjinom te direktorima njihovim komunalnih društava. Dovršena je izgradnja pretovarne stanice koju je Fond sufinancirao s 80 posto, dovršeno je i reciklažno dvorište, a u tijeku je sanacija sa zatvaranjem samog odlagališta otpada Sorinj gdje Fond pomaže s 10 posto.

Sanacija odlagališta komunalnog otpada Sorinj vrijedna oko 22 milijuna kuna najveći je projekt koji zajednički provode Rabljani i Fond, a očekivani završetak radova predviđen je u veljači sljedeće godine.

EKOPLUSU OD FONDA 5,6 MILIJUNA KUNA ZA ZBRINJAVANJE GORIVA IZ OTPADA

Krajem studenog potpisan je ugovor za sufinanciranje troškova zbrinjavanja goriva koji nastaju u procesu obrade miješanog komunalnog otpada na Marišćini. Svjesni određenih poteškoća s kojima su suočeni dva centra za gospodarenje otpadom Marišćina i Kaštijun, Fond je svakom od tih centara odobrio sufinanciranje od 5,6 milijuna kuna koji će se do kraja 2021. godine koristiti za te namjene. Fond će spomenutim sredstvima sudjelovati u pokrivanju dijela povećanog troška zbrinjavanja goriva iz otpada, a Ekoplus će taj iznos subvencioniranja prepustiti komunalnim društvima kako bi se koristi od dodjele prenijele na građane.

OBNOVLJENA OSNOVNA ŠKOLA MARIJE I LINE U UMAGU

U Umagu je sredinom studenog svečano obilježen završetak radova vrijednih 16,3 milijuna kuna koji su se izvodili u sklopu energetske obnove Osnovne škole Marije i Line. Projekt je to koji predstavlja najveću investiciju energetske obnove zgrada za javnu namjenu u Istarskoj županiji, a sredstva su preko Ministarstva prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine te Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost osigurana iz Europskog fonda za regionalni razvoj. Energetskom obnovom postigla se ušteda toplinske energije za grijanje škole u iznosu od 71,47 posto, dok su energetske mjere dovele do smanjenja CO2 za 75,18 posto. Sve ovo rezultiralo je da zgrada sad ima svojstva energetskog A razreda.

CGO KAŠTIJUN RADI PO EKOLOŠKIM STANDARDIMA

Direktor Fonda Siniša Kukić, obišao je centar za gospodarenje otpadom Kaštijun u društvu istarskog župana Fabrizia Radina i pulskog gradonačelnika Borisa Miletića. Zbog situacije s neugodnim mirisima te povećane količine otpada za vrijeme turističke sezone, Fond i resorno ministarstvo za zaštitu okoliša osigurali su dodatnih 12,6 milijuna kuna pa su tako radovi na optimizaciji centra pri kraju. Izgrađena su dva dodatna boksa za sušenje što će omogućiti duže vrijeme bio-sušenja i bolju inertizaciju otpada prije samog odlaganja. Za projekte izgradnje centara za gospodarenje otpadom Hrvatskoj su odobrena sredstva iz europskog Kohezijskog fonda, a vjeruje se da će Kaštijun moći poslužiti kao primjer dobre prakse kako trebaju funkcionirati svi budući centri koji se grade ili će se graditi u Hrvatskoj.

POTPISAN UGOVOR ZA NASTAVAK SANACIJE KAREPOVCA VRIJEDAN GOTOVO 115 MILIJUNA KUNA

U Splitu je krajem listopada potpisan Ugovor o financiranju sanacije odlagališta komunalnog otpada Karepovac za koji je Splitu dodijeljeno 115 milijuna kuna sredstava EU. Ugovor su potpisali ministar Tomislav Čorić, direktor Fonda Siniša Kukić i gradonačelnik Andro Krstulović Opara. Tom je prigodom ministar Čorić čestitao gradonačelniku i njegovom timu na uspješnoj prijavi projekta koji je obilježio posljednjih nekoliko godina gospodarenja otpadom u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Prva faza sanacije odlagališta Karepovac koju je Grad proveo uz financijsku, ali i stručnu pomoć Fonda, završena je u rekordnom roku. Karepovac se transformirao u uređeno i sanirano odlagalište, a Fond je otkup zemljišta te radove koji su se odvijali tijekom prve faze sanacije sufinancirao s 59 milijuna kuna.

RAZMJENA HRVATSKIH I SLOVENSkih ISKUSTAVA U USPOSTAVLJANJU SUSTAVA GOSPODARENJA OTPADOM

Početkom listopada direktor Fonda Siniša Kukić u Sloveniji je sa suradnicima imao radni sastanak s gradonačelnikom Ljubljane Zoranom Jankovićem. Na sastanku je zaključeno kako je cilj razvijati cirkularnu ekonomiju koja zahtijeva duboke promjene u svim segmentima gospodarstva. Smanjenje i odvojeno prikupljanje otpada te iskorištavanje njegovih vrijednih svojstva dijelovi su tog kruga na kojima se u Hrvatskoj intenzivno radi, a iskustvo Ljubljane koja nosi titulu Europske zelene prijestolnice sigurno u tome može pomoći. Gradonačelnik Janković istaknuo je kako Ljubljana svoj sustav gospodarenja otpadom gradi od 2008. godine i da rezultati nisu ostvareni preko noći već su rezultat kontinuiranog ulaganja u komunalnu infrastrukturu i sustavne edukacije građana. Kad se počelo s uspostavom sustava, reciklirali su 29 posto otpada, a sad odvojeno prikuplje oko 67 posto. Tendencija im je do 2025. godine dostići 75 posto.

OTVOREN OBNOVLJENI DJEČJI KREATIVNI CENTAR U PULI

Uz uvažavanje svih epidemioloških mjera u Puli je sredinom listopada nakon radova na obnovi vrijednih 10 milijuna kuna ponovo otvoren Dječji kreativni centar. Iz Europske je unije osigurano 2,7 milijuna kuna dok je ostatak sredstava osigurao Grad Pula. Radovi su završeni u roku, krajem rujna, kako bi pulskim mališanima na vrijeme bio osiguran najviši standard boravka i rada, primjeren njihovim željama i potrebama. Radovi energetske obnove podrazumijevali su izradu energetske učinkovite fasade i zamjenu dotrajale stolarije, zamjenu kompletnog krova s ugradnjom termoizolacije, postavljanje energetske učinkovitije rasvjete i rekonstrukciju kompletne kotlovnice energetske učinkovitijim sustavom na prirodni plin.

ZA IZGRADNJU PIŠKORNICE OSIGURANO 314 MILIJUNA KUNA BESPOVRATNIH SREDSTAVA

U Koprivnici je početkom listopada potpisan ugovor o dodjeli 313,7 milijuna kuna iz fondova EU za projekt Regionalnog centra za gospodarenje otpadom Piškornica. Na taj su način stvoreni uvjeti za izgradnju centra u kojem će se zbrinjavati otpad s područja Koprivničko-križevačke, Varaždinske, Međimurske i Krapinsko-zagorske županije, a koji će godišnje moći obraditi oko 100 000 tona otpada. Ukupna je vrijednost projekta 448,2 milijuna kuna, od čega EU osigurava 69,9 posto, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost 20 posto, dok će četiri županije i Općina Koprivnički Ivanec na čijem se području centar nalazi, osigurati preostalih 10 posto. Ugovorom su utvrđene i ključne točke projekta kao što su projektiranje i izgradnja, nabava mobilne opreme, nadzor nad radovima na izgradnji RCGO Piškornica, izgradnja i opremanje dvije pretovarne stanice te upravljanje projektom.

FOND OVE GODINE KROZ 21 JAVNI POZIV ODOBRILO OKO 680 MILIJUNA KUNA

Autor: Siniša Kukić

Jedan oku nevidljiv izazov učinio je 2020. godinu neočekivano čudnom. Nakon toga su nam i neki drugi izazovi dodatno prodrmali tlo pod nogama pa mi se čini da svi skupa još uvijek tražimo neku stabilnost i sigurnost za koju se možemo uhvatiti.

Ipak, neke pukotine koje su se dogodile na fasadama, ali i u današnjem načinu življenja, prilika su da pogledamo iza tih zidova koje smo dugo godina marljivo gradili. Možda je baš ovo vrijeme da dublje razmislimo o vrijednostima koje su nam važne i u koje se isplati ulagati vrijeme i trud. Da razmislimo o sigurnosti i održivosti budućnosti koja je pred nama.

Uloga Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost oduvijek je bila usmjeravati sredstva u one projekte i programe koji doprinose održivom i „zelenom“ smjeru gospodarstva. Stoga nam je ove godine, posebno u okolnostima krize, bio cilj da osmislimo takve programe koji će biti svojevrsna financijska injekcija jedinicama lokalne i regionalne samouprave, tvrtkama, a posebno građanima. Jer upravo su građani u središtu svih naših programa kojima posredno ili neposredno želimo utjecati na poboljšanje kvalitete njihovog života.

Sa zadovoljstvom mogu reći da smo u tome bili uspješni te da smo ove godine kroz 21 javni poziv našim korisnicima odobrili oko 680 milijuna kuna. Između ostalog, tu je i program sufinanciranja oko 4.000 kondenzacijskih bojlera građanima koji su pretrpjeli značajnu štetu u potresu koji je zadesio Zagreb i okolicu, kao jedna od prvih nužnih mjera koja bi im trebala omogućiti povratak u svakodnevicu.

PROGRAM ENERGETSKE OBNOVE OBITELJSKIH KUĆA

Program energetske obnove obiteljskih kuća u ovoj je godini doživio svojevrsni „boom“, što ne čudi jer se na taj javni poziv čekalo par godina tako da je alokacija od 241 milijun kuna vrlo brzo iskorištena. Zaprimili smo 7.386 prijava koje će biti obrađene do konca godine, a novi takav javni poziv najavljujemo već u prvom kvartalu 2021. U fokusu nam je bilo i energetska siromaštvo. Naime, prema podacima Državnog zavoda za statistiku u 2019. godini bilo je 6,6 posto osoba koje žive u kućanstvima koja si ne mogu priuštiti adekvatno grijanje u najhladnijim mjesecima. Upravo zato željeli smo najranjivijim skupinama društva dati priliku da obnove svoje domove te im Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost u potpunosti pokriva troškove. Taj program planiramo proširiti i na elektrifikaciju kuća koje se nalaze u ruralnim područjima, a koje nemaju priključak na elektroenergetsku mrežu.

Fond i u idućoj godini planira nastaviti poticati upravo projekte energetske obnove u zgradarstvu. Europa je energetske obnovu koju već niz godina sufinanciramo prepoznala kao središnju točku gospodarskog oporavka nakon ovogodišnje situacije. U strategiji „Vala renovacije“ Europa želi kroz regulatornu i financijsku potporu barem udvostručiti godišnju stopu obnove postojećeg građevinskog fonda, ali i definirati različite razine obnove te fokus staviti na održivost. To znači korištenje recikliranih materijala, kao i onih koji će osigurati zdraviji boravak ljudi u obnovljenim zgradama. Također, poticati će se dekarbonizacija sustava grijanja i hlađenja te prilagodba zgrada e-mobilnosti i projektima pametnih gradova, koje je Fond također sufinancirao u protekloj godini. „Renovacijski val“ potrebno je ugraditi u temelje sveobuhvatne stambene politike koja bi trebala biti socijalno osjetljiva i društveno odgovorna.

TRANSFORMACIJA PROMETNOG SUSTAVA

Osim obnove, fokus je i dalje na transformaciji prometnog sustava. U nekim europskim državama već je prošle godine broj novih električnih vozila premašio broj kupljenih klasičnih vozila, što daje dobar signal u kojem smjeru i kojom brzinom ide ova transformacija. Fond je u ovoj godini odobrio sufinanciranje za oko 850 električnih vozila te tridesetak punionica, a sredstva su bila osigurana i za plovila te vozila na alternativna goriva za gradski prijevoz. Također, potičemo i projekte promicanja integriranog i inteligentnog prometa na lokalnoj i područnoj

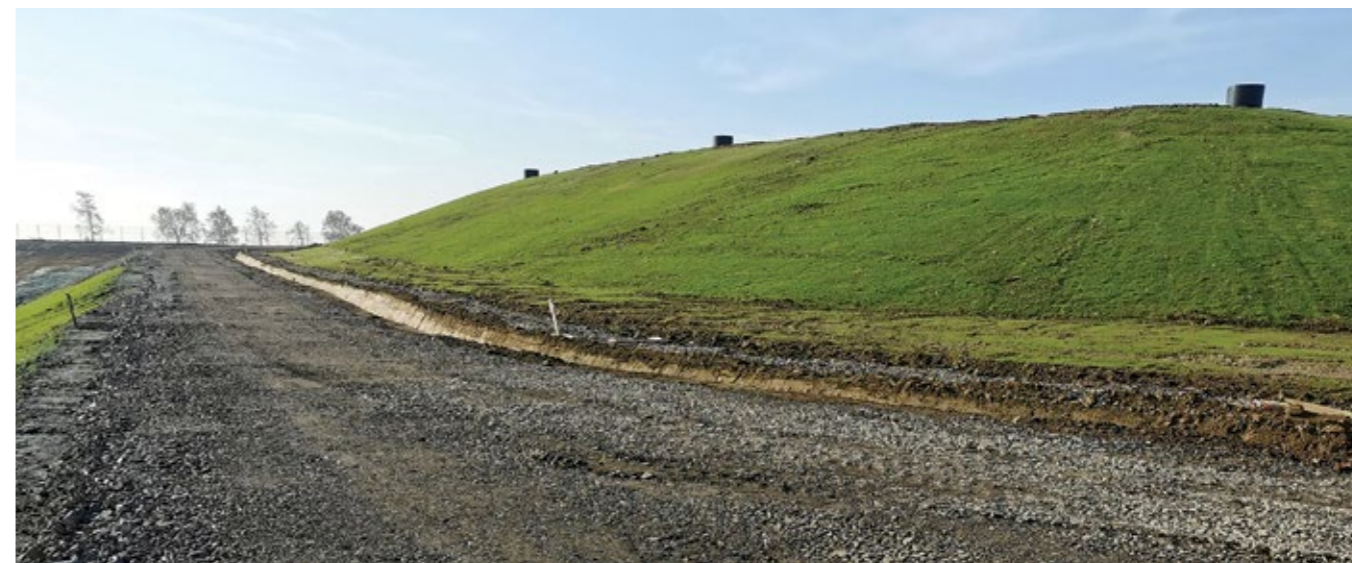
razini te ostala smart city rješenja. Sa svim ovim programima u punoj brzini nastavljamo i u sljedećoj godini.

Europa također nastavlja i s povećanom proizvodnjom energije iz obnovljivih izvora. Svjesni smo kako u Hrvatskoj još nismo dosegli puni potencijal kad je riječ o korištenju takvih sustava i vjerujem da tu ima puno prostora za napredak. Zato je Fond ove godine imao nekoliko javnih poziva kojima smo poticali korištenje obnovljivih izvora energije kako za proizvodnju toplinske tako i za proizvodnju električne energije. Uz to nas vesele i inicijative poput energetske zadruge koje potiču udruživanje građana u projekte izgradnje solarnih elektrana.

USPOSTAVA ODRŽIVOG SUSTAVA GOSPODARENJA OTPADOM

Jedan od prioriteta u radu Fonda je i uspostava održivog sustava gospodarenja otpadom. Porast od 6 posto odvojenog prikupljanja otpada u 2019. u odnosu na 2018. godinu rezultat je rada svih dionika koji su uključeni u izgradnju tog sustava. Usprkos otežanim okolnostima puno se investiralo u komunalnu infrastrukturu i edukaciju građana, izgrađena su brojna reciklažna dvorišta, ulaže se u izgradnju kompostana i sortirnica. Uz to europskim sredstvima, preko Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost nabavljeno je 1,2 milijuna komada raznih spremnika za odvojeno prikupljanje otpada koji će biti isporučeni u 407 gradova i općina. Napreduje i izgradnja centara za gospodarenje otpadom. Sve ove nabrojene aktivnosti rezultat su sinergijskog rada Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost te jedinica lokalne samouprave i njihovih komunalnih društava. Dosadašnji rezultati bude optimizam i pospešuju očekivanja kako ćemo stopu od sadašnjih 37 posto odvojenog miješanog komunalnog otpada vrlo brzo povećati na brojke koje smo zacrtali Planom gospodarenja otpadom.

Svi smo se zajedno zatekli u neočekivanoj krizi koja je zahvatila sve segmente društva, ali držim kako nam upravo to može biti dobra škola i prilika da nadoknadimo i neke propuštene prilike. Zsigurno će nas sve to još više povezati i solidarizirati te u konačnici donijeti neke nove vrijednosti koje će nam trasirati put prema „zelenom i održivom“. Jer kako kaže sir David Attenborough „Sve još možemo popraviti, obuzdati svoj utjecaj, promijeniti smjer našeg razvoja i ponovno postati vrsta koja živi u harmoniji s prirodom. Samo što je potrebno jest volja“

OTPAD: RESURS ZA BOGATU, ZDRAVIJU, CIRKULARNU BUDUĆNOST

Piše: Jasmina Trstenjak

Čovjek je jedino biće na svijetu koje stvara otpad. A količina otpada koju proizvede usko je povezana s načinom potrošnje i proizvodnje, ali i s ustaljenim obrascima ponašanja prema kojima odbacivanjem prestaje naša odgovornost jer se najčešće dogodi da neki proizvod bacimo čim ga potrošimo ne pitajući se što se dalje s njime događa ili da je svaki otpad samo – smeće. Otpad su predmeti koje planiramo odbaciti jer ih više ne koristimo, ali se mogu reciklirati i ponovno upotrijebiti. Miješanjem različitih vrsta otpada, pak, nastaje upravo to – smeće koje je vrlo teško ili samo djelomično moguće reciklirati. I to uz visoke troškove! Tko je odgovoran za sve to? Opet čovjek. Otpad je upravo suprotno od uvriježenog mišljenja dijela ljudi – to je rudnik bogatstva. Ako se s njime pametno ne upravlja, on ne postaje samo ekološki problem i nema samo loš utjecaj na ekosustav već i naše zdravlje. On zbog neiskorištenog potencijala postaje gospodarski gubitak pa i teret za društvo.

Svi znamo da se stare navike vrlo teško mijenjaju. Ali moraju se mijenjati i usvojiti kao način života. To nam nalažu europska pravila koja smo prenijeli u naše zakonodavstvo, zdrav razum, ali i civilizirano ponašanje. Otpadom moramo sustavno i pametno gospodariti. Bilo da je riječ o komunalnom otpadu, ambalažnom, elektroničkim uređajima, otpadnim gumama, građevinskom otpadu, itd. Moramo se držati glavnih pravila održivosti i poznate piramide „Reuse, reduce, recycle“ (ponovna upotreba, smanjivanje količina otpada i recikliranje). Pretvaranje otpada u resurs poanta je kružnoga gospodarstva. Ako ponovno proizvodimo, ponovo koristimo i recikliramo te ako otpad jednog sektora postane sirovina drugog, možemo se približiti kružnom gospodarstvu u kojem se otpad smanjuje na najmanju moguću mjeru te se resursi koriste efikasno i održivo. Kao što se koristi, primjerice, kod otpadnih guma za čelik ili biotpada za, među ostalim, proizvodnju plina i električne energije.

PRIMJERI USPIJEŠNIH TVRTKI

Grupacija Bioen je, primjerice, tvrtka koja proizvodi električnu energiju pomoću bioplina nastalog razgradnjom biorazgradivog otpada. Bioen surađuje sa sakupljačima i komunalnim društvima i u 2019. godini oporabili su oko 25.000 tona biorazgradivog otpada. Imaju pet bioplinskih postrojenja, a da bi uspostavili sustav bila su potrebna velika ulaganja. Samo bioplinsko postrojenje košta od 35 do 50 milijuna kuna, a tu je još i oprema za obradu biootpada od oko 7-8 milijuna kuna. Jedno njihovo bioplinsko postrojenje može godišnje oporabiti 36.000 tona biorazgradivog otpada. Dakle, nisu ni blizu da bi ispunili kapacitete. No, kod nas je kultura odvajanja otpada nije u potpunosti zaživjela pa je i iskorištenost biootpada vrlo mala. Ipak, volumen uporabe bi svakako trebao rasti iz godine u godinu jer je potencijal tržišta biootpada velik, a rasti će kako bude raslo i odvojeno sakupljanje biorazgradivog otpada po gradovima i općinama. Problemi nažalost uvijek kreću od čovjeka, odnosno ljudi koji odvajaju, komunalaca koji sakupljaju i ne kažnjavaju loše odvojeno sakupljanje. Uzmimo i primjer tvrtke Gumiimpex-GRP iz Varaždina koja je razvila svoju osnovnu djelatnost na proizvodima od guma te plasira na domaće tržište automobilske gume za osobna, teretna vozila, autobuse i velike radne strojeve najpoznatijih svjetskih proizvođača. U pola stoljeća postojanja proširili su poslovanje na tri lokacije, izgradili više od 50.000 četvornih metara poslovnog prostora na ukupnoj površini od 120.000 četvornih metara zemljišta te postali najveća i najznačajnija firma koja se bavi gumarstvom u Hrvatskoj. Na temelju načela održivog razvoja proizvode više od sedam tisuća različitih gumeno-tehničkih proizvoda, obnavljaju teretne gume i recikliraju auto gume te se sustavno razvijaju praćenjem novih tehnoloških dostignuća. Predsjednik Uprave tvrtke Damir Kirić ističe da je potencijal recikliranja otpadnih auto guma u Hrvatskoj 23.500 tona godišnje. Toliko se, napominje, i otpadnih guma prikupilo u 2019. godini.

„U posljednjih 15 godina koliko se bavimo reciklažom otpadnih guma, potencijal je porastao s oko 15.000 tona na 23.500 tona, što znači da polagano svake godine raste količina otpadnih guma. Mi recikliramo godišnje 25.000 tona otpadnih guma, a mali dio uvozimo da bi popunili kapacitet. U pogon reciklaže do sad smo uložili 130 milijuna kuna. Naravno, ulaganja nikad ne staju i stalno radimo na poboljšanjima procesa, kao i na novitetima koji se pojavljuju na tržištu“, govori Kirić.

Pojašnjava da se proces sakupljanja radi tako da postoji osoba i dežurni telefon koji prima sve informacije od posjednika (vulkanizeri, razne firme) te organizira logistiku da se gume prikupe u cijeloj Hrvatskoj. „To je vrlo složen posao jer treba optimalno organizirati da se sve gume pakuje. Dakle, treba doći na više od tisuću lokacija te ručno utovariti sve gume na kamion i dovesti ih u pogon za reciklažu. Često su gume na mjestima gdje šleperi nemaju pristup pa treba prvo pokupiti manjim vozilima, a onda pretovarivati gume u velika vozila. Kad gume stignu u pogon, prvo ide vaganje, istovar i ponovno vaganje kako bi imali točnu količinu sakupljenih guma. Gume se tad moraju pregledati, očistiti od kamenja i slično da bi ih onda stavljali u proces reciklaže. Sam proces je kontinuirani, radi 24 sata šest dana u tjednu“, pojašnjava proces čelnik Gumiimpexa te dodaje da se u procesu od otpadne gume mehaničkim postupkom dobivaju tri komponente: gumeni granulati, čelik i platno. Zadovoljan je sustavom (otpadne gume) koji vodi Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost (FZOEU) i kaže da funkcioniše dobro jer radi već 15 godina te je zahvaljujući njemu Hrvatska očišćena od otpadnih guma.

IZNIMNA VAŽNOST EDUCIRANJA ŠIRE JAVNOSTI

Važno je naglasiti da sustavno razdvajanje mora postojati jer ako se sve strpa u jednu kantu, otpad gubi vrijednost. Stoga je potrebno konstantno educirati javnost te pripremiti infrastrukturu da ljudi mogu sami separirati otpad. Činjenica jest da je upravljanje otpadom nije jeftino i stvaranje infrastrukture za prikupljanje, sortiranje i recikliranje također nosi svoje troškove. No, uspostavljanjem takvog sustava mogu se ostvariti veliki benefiti kao što su dodatni prihodi, nova vrsta biznisa, nova radna mjesta i slično. Stoga, hoće li otpad predstavljati problem ili će postati resurs i bogatstvo budućnosti, zapravo ovisi o tome kako ćemo njime upravljati. Smanjenje i odvojeno prikupljanje otpada te iskorištavanje njegovih vrijednih svojstva dijelovi su kružne ekonomije na kojima se u Hrvatskoj intenzivno radi. Pomaci su vidljivi i u brojkama. Hrvatski su građani u prošloj godini odvojili 37 posto komunalnog otpada, što je šest posto više nego 2018. godine i najviši zabilježeni godišnji porast dosad, pokazali su podaci Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja (MGOR) koje je izradilo preliminarni izračun stope odvojenog sakupljanja komunalnog otpada, stope uporabe i stope recikliranja za 2019. godinu na nacionalnoj razini. Resorni ministar Tomislav Čorić ističe da je odgovornost za učinkoviti sustav gospodarenja otpadom na svima nama. „Napredak od 6 posto u godinu dana do sada nije zabilježen kad je riječ o odvojenom prikupljanju otpada u Hrvatskoj, a rijetki su i takvi rezultati u EU na razini jedne godine. To pokazuje da ako svi zajednički radimo i ulažemo napore, možemo ostvariti rezultate.“, rekao je ministar Čorić.

Kao i dosadašnjih godina, Krk i Prelog, a pridružila im se i Koprivnica, vodeći su u odvojenom prikupljanju otpada s više od 50 posto odvojenog otpada. No, veliki pomaci vidljivi su i u drugim gradovima. Grad Cres u samom je hrvatskom vrhu u području gospodarenja otpadom. S odvojenih 40,47 posto otpada lani su se svrstali na šestu poziciju u odnosu na ostale gradove, a prvu gleda li se trend povećanja odvajanja sakupljenog otpada u odnosu na 2018. godinu (godišnji je rast bio 19,88 posto). Kako su to uspjeli? Konstantnim ulaganjima u sustav gospodarenja otpadom i edukacijom svojih građana, počevši od onih najmlađih. Zamjenik gradonačelnika Cresa Marin Gregorović pojašnjava kako je Grad Cres prvi u županiji izgradio pretovarnu stanicu i time stvorio preduvjet odvoza komunalnog otpada s otoka. Izgradnjom pretovarne stanice započeo je i proces odvojenog prikupljanja otpada i razvijanje svijesti među stanovništvom. Među prvima su uveli zakonom propisani sustav odvojenog prikupljanja otpada i to sustav koji najbolje odgovara primorskim gradićima s jakim turizmom. Na cijelom otoku postavili su polupodzemne spremnike velikog kapaciteta za odvojeno prikupljanje otpada. Nabavka polupodzemnih spremnika s odgovarajućim kamionima za njihovo pražnjenje koštala je oko dva milijuna kuna uz 60-postotno sufinanciranje Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost.

BURZA OTPADA

Najveći izazov tvrtkama koje se bave gospodarenjem otpadom i tvrtkama koje imaju određene obveze temeljem propisa vezanih uz gospodarenje otpadom svakako predstavlja učestala izmjena propisa. U Hrvatskoj gospodarskoj komori napominju da je vrlo teško postaviti poslovanje kad morate kontinuirano mijenjati procedure i prilagođavati se zadanom zakonskom okviru. Dodatno, na razini

EU krajem prošle godine usvojen je Europski zeleni plan kojim se želi postići transformacija gospodarstva kako bi bilo okolišno održivo i resursno učinkovito. U tom smislu iz HGK ističu projekt „Burza otpada“ koji su razradili u sklopu Digitalne komore. „Riječ je o platformi koja je na raspolaganju svim članicama HGK. Na platformi tvrtke imaju mogućnost objaviti dostupnost otpadnih sekundarnih materijala koje imaju, a koje žele zbrinuti, odnosno tvrtke mogu objavljivati potrebe za otpadnim materijalima koje su u mogućnosti u vlastitim proizvodnim procesima zbrinuti“, pojašnjava Dijana Varlec, samostalna savjetnica u Sektoru za industriju i održivi razvoj HGK koja smatra da će pozitivni učinci ove platforme biti vidljivi u razdoblju koje je pred nama te svakako pridonijeti očuvanju neobnovljivih resursa i smanjiti troškove poslovanja.

ULAGANJA U KOMUNALNU INFRASTRUKTURU

„Polupodzemni spremnici već više od nekoliko godina egzistiraju na području Grada Cresa i građani su prihvatili novi sustav odvajanja otpada. S obzirom na to da je Cres turistička destinacija, briga o urednosti i čistoći naselja te javnih površina jedna je od najvažnijih stavki ulaganja resursa i energije“, ističe Gregorović. Isto tako, imajući u vidu situaciju oko zasićenosti plastike u europskom pa i svjetskom okruženju, pokrenuli su suradnju s udrugom TERRA HUB oko smanjivanja korištenja jednokratne plastike koja predstavlja globalni ekološki izazov. Organizirali su edukativne radionice za predškolsku i osnovnoškolsku djecu o važnosti recikliranja i, prije svega, izbjegavanja korištenja jednokratne plastike. Zbog svega toga Osnovna škola Frane Petrića u Cresu slovi kao eko škola zbog niza aktivnosti koje provode. Gregorović kaže da im je cilj i u ugostiteljskim objektima te na javnim manifestacijama potpuno ukloniti jednokratnu plastiku. Nedavno su izgradili i reciklažno dvorište, a u tijeku je i sanacija deponija. Sveukupno gledajući, na projekte koji se odnose na ulaganja u zaštitu okoliša, proteklih nekoliko godina Grad Cres je uložio oko 21 milijuna kuna. Naravno, kako napominje Gregorović, većinskim dijelom, u omjeru od 85 posto, to je sufinancirano europskim sredstvima. No, time nisu gotovi s aktivnostima koje poduzimaju. „Jedna je od aktivnosti za koju se intenzivno pripremamo uključivanje u akciju uklanjanja otpadnih vozila na otocima, u nacionalnim parkovima i parkovima prirode koju će provesti Fond za zaštitu okoliša. Prostora za poboljšanje uvijek ima. Međutim, zdrav okoliš preduvjet je bilo kakvog razvoja i svaki napor koji je uložen u smjeru očuvanja zdrave okoline je hvalevrijedan, a mi na Cresu smo toga itekako svjesni i od toga nećemo odstupiti“, poručuje Gregorović.

I jedinice lokalne samouprave na otoku Rabu kontinuirano ulažu u komunalnu infrastrukturu. Iza njih je dovršenje izgradnje pretovarne stanice koju je Fond za zaštitu okoliš i energetske učinkovitost sufinancirao s 80 posto, dovršeno je i reciklažno dvorište, a upravo je tijekom sanacija sa zatvaranjem samog odlagališta otpada Sorinj gdje im Fond pomaže s 10 posto. Upravo je sanacija odlagališta komunalnog otpada Sorinj vrijedna oko 22 milijuna kuna najveći projekt koji zajednički provode Rabljani i Fond, a očekivani završetak radova predviđen je u veljači sljedeće godine. Fond je, uzgred rečeno, ove godine u kolovozu objavio poziv za sufinanciranje prijevoza otpada s otoka na otok/kopno vrijedan četiri milijuna kuna, a sve s ciljem poticanja odvojenog prikupljanja otpada i uspostave učinkovitijeg sustava gospodarenja otpadom na otocima. Prijevoz se odnosi na komunalni otpad, ako nema mogućnosti odlaganja na otoku, biorazgradivi otpad (otpadnog papira i kartona te biootpada) i reciklabilni otpad (otpadna plastika, otpadni metal, otpadno staklo i otpadni tekstil).

Grad Labin također intenzivno radi na sustavu gospodarenja otpadom. Taj grad, prema podacima Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, odlično stoji u usporedbi s drugim gradovima Istarske županije te zauzima visoko drugo mjesto s 24 posto odvojeno prikupljenog otpada. Dobro kotira i na državnoj razini te zauzima dvadeseto mjesto u konkurenciji gradova. Za ovakve ohrabrujuće rezultate zaslužni su, prije svega, građani Labina koji savjesno

„Ovo je najveći godišnji porast odvojenog sakupljanja do sada. To nas iznimno veseli jer pokazuje da idemo dobrim smjerom. Ključno je da svi, od građana, preko jedinica lokalne samouprave, do nacionalne razine, nastavimo svakodnevno raditi na uspostavi sustava održivog gospodarenja otpadom“ rekao je ministar gospodarstva i održivog razvoja dr. sc. Tomislav Čorić.

odvajaju otpad koristeći mogućnosti koje su im dane na raspolaganje. Naravno, svoj doprinos daju komunalna tvrtka 1.MAJ i Grad Labin koji suradnjom omogućuju odvojeno prikupljanje otpada. Unatrag nekoliko godina Grad Labin se fokusirao na formiranje infrastrukture za odvojeno prikupljanje otpada. Pritom u Gradu napominju da je prioritet prikupljanje triju osnovnih frakcija: plastične i metalne ambalaže, papira i kartona te stakla. „Diljem urbanih dijelova grada postavljeni su tzv. zeleni otoci koji se sastoje od tri zasebna spremnika većih volumena za prikupljanje tih frakcija, dok je za ostale korisnike uveden sustav prikupljanja 'od vrata do vrata'. U tom sustavu odvoz se za svaku frakciju vrši svaka dva tjedna. Za prikupljane plastične i metalne ambalaže osigurani su plastični spremnici volumena 120 litara, a ostale dvije frakcije prikupljaju se putem namjenskih vrećica. U proteklom razdoblju postavljen je i veliki broj polupodzemnih spremnika koji su zamijenili značajan broj dotadašnjih 'zelenih otoka' sastavljenih od plastičnih spremnika na kotačima. Također, osposobljeno je reciklažno dvorište unutar naselja, lako dostupno većini stanovnika Grada Labina. Tijekom godine na teren izlazi i mobilno reciklažno dvorište koje pokriva nekoliko lokacija od udaljenih naselja pa do urbanog dijela Labina. Na pojedinim lokacijama postavljeni su i spremnici za tekstil, otpadne baterije i slično“, ističu u Gradu. Pritom napominju da su razne aktivnosti bile usmjerene i na edukaciju građana. Svake se godine provodila edukacija učenika u školama, svaki mjesec se provodi radio emisija komunalnog poduzeća, a tijekom 2019. godine realiziran je i veliki projekt edukativnih aktivnosti pod imenom „Zelene navike za održivu Labinštinu“, vrijedan više od pola milijuna kuna, a gotovo u potpunosti financiran sredstvima EU-a.

„Tim projektom svaki je korisnik na kućnu adresu dobio edukativne brošure i letke, pripremljeni su leci za turiste, objavljeni plakati i jumbo plakati, za cijelu 2020. godinu osigurana je projekcija reklame na LED ekranu u Labinu, izvršene su edukativne radionice za svu djecu od vrtićkog do srednjoškolskog uzrasta, kreirana je nova edukativna web stranica i slično“, nabrajaju u Labinu.

Za njih je početak rada CGO Kaštijun prije svega označavao i novi način naplate javne usluge pa u Gradu napominju da su i građani postali savjesniji prema otpadu. „Uvidjeli su da pravilnim odvajanjem otpada zapravo stvaraju malo miješanog komunalnog otpada, a time je potrebna i manja učestalost odvoza. Najveći problemi ostali su u kategoriji višestambenih zgrada na području gdje nema polupodzemnih spremnika. Neki od tih korisnika još uvijek moraju tražiti vlastiti način upravljanja brojem odvoza zajedničkim dogovorom između stanara“, napominju u Gradu. Daljnje poboljšanje vide u planiranoj nabavi manjih spremnika za papir i karton koji bi se podijelili korisnicima u sustavu „od vrata do vrata“ umjesto sadašnjeg korištenja plavih vrećica. Kažu i da bi bilo poželjno korisnicima podijeliti kompostere čime bi se smanjila biorazgradiva komponenta u otpadu koji se predaje Kaštijunu. Dodatni prostor za poboljšanje vide i u potencijalnoj gradnji sortirnice u blizini Labina, kao i stalnoj edukaciji građana. „Potrebno je stalno raditi na smanjenju nepravilnog odlaganja otpada pa će i rezultati biti još bolji, s obzirom na to da bi tad sustav dobio dodatni poticaj u održivosti.“

OSIGURANA POMOĆ

Održivo gospodarenje otpadom jedan je od najozbiljnijih civilizacijskih izazova koji predstoje Hrvatskoj. Dobra je vijest da u tome imamo pomoć. Nedavno je sa Svjetskom bankom potpisan sporazum na temelju kojeg će Svjetska banka hrvatskoj Vladi pružiti potporu u transformaciji sustava gospodarenja otpadom. Kako je priopćila Vlada, u okviru tehničke pomoći načela kružnoga gospodarstva ugradit će se u Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske nakon 2022. godine u skladu s direktivama EU-a i paketom mjera o kružnom gospodarstvu. Hrvatska trenutačno zaostaje u postizanju ciljeva EU-a koji se odnose na smanjenje otpada, uglavnom zbog slabih tehničkih i financijskih kapaciteta gradova i općina za prikupljanje i razdvajanje otpada te poticanje recikliranja. U okviru dvogodišnjeg programa tehničke pomoći Svjetska banka pomoći će revidirati postojeći Plan gospodarenja otpadom te predložiti načine ubrzanja transformacije. Čeka nas, dakle, izazovno razdoblje jer je potrebno odgovoriti na ciljeve koji su pred nama – do kraja 2020. godine moramo odvajati i reciklirati 50 posto otpadnog papira, metala, plastike i stakla te poduzimati aktivnosti kako bismo ispunili i zahtjevnije ciljeve povećanje odvajanja i recikliranja otpada na 65 posto i smanjenje odlaganja otpada na 10 posto do 2035. godine. No, optimistična je činjenica da smo svakim danom bolji i korak dalje u transformaciji na kružno gospodarstvo i stvaranju modernog okvira gospodarenja otpadom.

ŠTO NAM DONOSI PRIJEDLOG NOVOG ZAKONA O GOSPODARENJU OTPADOM?

Autor: Zvonimir Majić

U tijeku je javno e-savjetovanje nacrtu Prijedloga novog zakona o gospodarenju otpadom koje je predložilo Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja. U nastavku donosimo novosti koje su predviđene prijedlogom tog zakona.

Zbog obveze primjene pravne stečevine Europske unije novim Zakonom o gospodarenju otpadom prenosi se u pravni poredak Republike Hrvatske paket izmjena direktiva o otpadu iz svibnja 2018. godine, direktiva o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš iz lipnja 2019. godine, direktive koje reguliraju gospodarenje otpada od industrije vađenja minerala i industrijske emisije te utvrđuje okvir za provedbu Uredbe (EZ) o pošiljkama otpada.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja kao stručni izrađivač Novog Zakona o gospodarenju otpadom prilikom izrade Nacrta prijedloga Zakona naglasak je stavilo na jačanje mjera smanjenja nastanka otpada i ponovne uporabe, smanjenje administrativnog opterećenja te jasnije i manje normiranje Zakona. Od ostalih najvažnijih novina koje nam Zakon donosi ograničenja su stavljanja proizvoda na tržište; mogućnost obrade otpada u znanstvene, istraživačke ili probne svrhe; propisivanja novih ciljeva za reciklabilni komunalni otpad, posebne kategorije otpada te odlaganje otpada. Uz to je po prvi puta primijenjeno definiranje proširene odgovornosti proizvođača proizvoda koje je do sad bilo poznato kao sustav posebnih kategorija otpada kojim upravlja Fond, zatim osnivanje savjeta za posebne kategorije otpada, mogućnost uvođenja ekonomskih instrumenata u gospodarenje otpadom u vidu poticaja i potpora te izmjena nositelja obveza izrade planskih dokumenata u gospodarenju otpadom.

JAČANJE MJERA SMANJENJA NASTANKA OTPADA I PONOVNE UPORABE

U tu svrhu definira se da su mjere smanjenja nastanka otpada i ponovne uporabe mjere koje se poduzimaju prije nego li je tvar, materijal ili proizvod postao otpad, a kojima se sprječava nastanak otpada kako bi se smanjile količine otpada uključujući ponovnu uporabu proizvoda ili produženje životnog vijeka proizvoda, štetan učinak otpada na okoliš i zdravlje ljudi ili sadržaj opasnih tvari u materijalima i proizvodima. S tim u vezi po prvi se put jasno definiraju centri za ponovnu uporabu kao građevine ili dijelovi građevine u kojima se obavljaju postupci ponovne uporabe te propisuju uvjeti za rad, prava i obveze osobe koja upravlja centrom za ponovnu uporabu.

SMANJENJE ADMINISTRATIVNOG OPTEREĆENJA

Smanjenje administrativnog opterećenja u vidu broja obveznika vođenja očevidnika o nastanku i tijeku otpadu (ONTO) te smanjenja obveza ishođenja dozvola za gospodarenja otpadom za neke od djelatnosti gospodarenja otpadom te umjesto ishođenja dozvola propisivanje upisa u odgovarajući očevidnik.

Nacrtom prijedloga Zakona propisuje se da je očevidnik o nastanku i tijeku otpadu (ONTO) dužna voditi osoba čijim obavljanjem djelatnosti nastaje opasni otpad; proizvođač otpadnog mulja koji nastaje radom uređaja za pročišćavanje komunalnih otpadnih voda za otpadni mulj; osoba koja obavlja prekogranični promet otpadom za neopasni i opasni otpad u prekograničnom prometu; prijevoznik otpada za neopasni i opasni otpad koji prevozi i osoba koja preuzima neopasni i opasni otpad u posjed.

Nadalje Nacrtom prijedloga Zakona za preuzimanje pošiljke otpada u posjed ovlaštena je pravna i fizička osoba – obrtnik ako posjeduje dozvolu za gospodarenje otpadom; upravlja reciklažnim dvorištem; upisana je u Očevidnik osoba koje obavljaju djelatnost gospodarenja otpadom kao sakupljač otpada ili oporabitelj bez dozvole ili kao trgovac otpadom koji može preuzeti otpad u posjed; ako je preuzimanje određenog otpada u posjed dopušteno posebnim propisom koji uređuje posebne kategorije otpada; ako je korisnik otpadnog mulja u poljoprivredi čime je ovlašten preuzeti pošiljku otpadnog mulja sukladno pravilniku koji uređuje korištenje mulja u poljoprivredi ili upravlja grobljem ili krematorijem čime je ovlašten preuzeti pošiljku patološkog otpada sukladno pravilniku koji uređuje gospodarenje medicinskim otpadom. Iz navedenog je razvidno da sakupljači otpada, trgovci otpadom koji preuzimaju otpad u posjed te određene kategorije oporabitelja kao i javne djelatnosti više neće morati ishoditi dozvolu za gospodarenje otpadom već će se umjesto ishođenja dozvole morati upisati u odgovarajuće očevidnike što će pojeftiniti i ubrzati sam postupak udovoljavanju zakonskih uvjeta za obavljanje djelatnosti gospodarenja otpadom.

JAČANJE INFORMACIJSKOG SUSTAVA GOSPODARENJA OTPADOM

Novim Zakonom u postojeći informacijski sustav gospodarenja otpadom uključuje se prikupljanje podataka o lokacijama odbačenog otpada.

OGRAIČENJA STAVLJANJA PROIZVODA NA TRŽIŠTE

Prijenosom direktive o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš zabranjuje se stavljanje na tržište plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu kao što su proizvodi od oksorazgradive plastike; štapići za uši; pribor za jelo; tanjuri; slamke; štapići za miješanje napitaka; štapići koji se pričvršćuju na balone i koji služe pridržavanju balona; posude za hranu izrađene od ekspaniranog polistirena; spremnici za napitke izrađeni od ekspaniranog polistirena; čaše za napitke izrađene od ekspaniranog polistirena te lagane plastične vrećice za nošenje.

MOGUĆNOST OBRADJE OTPADA U ZNANSTVENE, ISTRAŽIVAČKE ILI PROBNE SVRHE

Nacrt prijedloga Zakona pravnoj osobi daje mogućnost preuzimanje otpada u posjed za znanstvene, istraživačke ili probne svrhe uz prethodno odobrenje ministarstva.

CILJEVI

Prijenosom direktive o otpadu Nacrt prijedloga Zakona propisuju nove više ciljeve i rokove u kojima će se morati ostvariti da se najmanje 55 posto mase komunalnog otpada mora oporabiti recikliranjem i pripremom za ponovnu uporabu do 2025. godine. Najmanje 60 posto mase komunalnog otpada mora se oporabiti recikliranjem i pripremom za ponovnu uporabu do 2030. godine te najmanje 65 posto mase komunalnog otpada mora se oporabiti recikliranjem i pripremom za ponovnu uporabu do 2035. godine.

Prijenosom direktive o odlaganju Nacrt prijedloga Zakona propisuje se da količina komunalnog otpada odloženog na odlagališta otpada može biti najviše 10 posto mase ukupnog proizvedenoga komunalnoga otpada do 2035. godine.

Prijenosom direktive o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš Nacrt prijedloga Zakona, radi recikliranja otpadnih plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu, propisuje da se odvojeno moraju sakupiti 77 posto mase boca za napitke do 2025. godine i 90 posto mase boca za napitke do 2029. godine stavljenih na tržište u godini dan uključujući njihove čepove i poklopce.

Prijenosom direktive o ambalaži i ambalažnom otpadu Nacrt prijedloga Zakona propisuje da se do 31. prosinca 2025. godine mora obraditi postupkom recikliranja barem 65 posto mase ukupnog ambalažnog otpada od čega 50 posto plastike, 25 posto drva, 70 posto nebojenih metala, 50 posto aluminija, 70 posto stakla i 75 posto papira i kartona mase materijala u ambalažnom otpadu odnosno 70 posto mase ukupnog ambalažnog otpada od čega 55 posto plastike, 30 posto drveta, 80 posto nebojenih metala, 60 posto aluminija, 75 posto stakla i 85 posto papira i kartona mase materijala u ambalažnom otpadu do 31. prosinca 2030. godine. Nadalje, razina godišnje potrošnje laganih plastičnih vrećica za nošenje ne smije biti veća od 90 po osobi, a od 31. prosinca 2025. godine 40 po osobi.

PROŠIRENA ODGOVORNOST PROIZVOĐAČA

Trenutno proširena odgovornost proizvođača funkcionira u okviru sustava posebnih kategorija otpada kojim upravlja Fond. U Nacrtu prijedloga Zakona po prvi se put definira proširena odgovornost proizvođača koji shemu može organizirati Fond ili organizacija. Zakonom su propisani uvjeti te prava i obveze pod kojima se taj sustav organizira kao i registar proizvođača proizvoda proširene odgovornosti.

SAVJETI ZA POSEBNE KATEGORIJE OTPADA

Kao novina, u Nacrtu prijedloga Zakona propisuju se i savjeti za posebne kategorije otpada koje osniva Fond, a u radu kojih sudjeluju predstavnici proizvođača proizvoda, tvrtki uključenih u sakupljanje i obradu otpada te predstavnici Mingor-a i Fonda s ciljem praćenja, analize i donošenja preporuka i prijedloga o mjerama u sustavima posebnih kategorija otpada.

EKONOMSKI INSTRUMENTI U GOSPODARENJU OTPADOM

U nacrtu prijedloga Zakona dana je mogućnost da Ministarstvo i Fond mogu sukladno posebnim propisima koji uređuju državne potpore poticati djelatnosti gospodarenja otpadom i to od mjera sprečavanja nastanka otpada, kompostiranja do visokokvalitetnog recikliranja i dizajna proizvoda koji smanjuje učinak na okoliš.

Ukidaju se obveza izrade Plana gospodarenje otpadom za jedinice lokalne samouprave, a uvodi se obveza izrade Plana gospodarenje otpadom za jedinice područne (regionalne) samouprave. U nacrtu prijedloga Zakona kao planski dokumenti gospodarenja otpadom predviđen je Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske, Plan gospodarenja otpadom jedinice područne (regionalne) samouprave i Plan gospodarenja otpadom Grada Zagreba.

Ovim se Zakonom propisuju mjere zaštite okoliša nužne za prelazak na kružno gospodarstvo i osiguranje dugoročne konkurentnosti Republike Hrvatske i Europske unije. Namjera je Zakona doprinos ostvarenju ciljeva Europskog zelenog plana u preobrazbi u pravedno i prosperitetno društvo s modernim, resursno učinkovitim i konkurentnim gospodarstvom u kojem 2050. godine neće biti neto emisija stakleničkih plinova i u kojem gospodarski rast nije povezan s upotrebom resursa.

**“Saberu se – poberu sve,
odvoju opasno –
pospremu korisno”**

OPĆINA MEDULIN

Brigu za vlastito zdravlje ne može preuzeti nitko drugi osim nas samih. Okoliš u kojem se nalazimo, zrak koji udišemo i voda koju pijemo važni su segmenti našeg zdravlja. Važnosti održivog gospodarenja otpadom i brige za okoliš u našem svakodnevnom životu, svjesna je i Općina Medulin koja svoje građane informira o pravilnom gospodarenju otpadom. Podići svijest građana nije uvijek lagan zadatak, a Općina Medulin odlučila je to napraviti kroz niz zanimljivih informativnih sadržaja i projekata koji su zainteresirali građane te ih naveli na pravilno odnošenje prema okolišu.

Među brojnim aktivnostima i projektima koji su provedeni posebno se ističe projekt imena „Saberu se – poberu sve, odvoju opasno – pospremu korisno“ koji je sufinancirala Europska unija u sklopu Operativnog programa Konkurentnost i kohezija. Ukupna vrijednost projekta iznosila je 583.243,51 kuna, a bespovratno je bio dodijeljen iznos od 495.756,93 kuna što je najviši mogući iznos sufinanciranja ukupno utvrđene vrijednosti prihvatljivih izdataka projekta. Projekt je proveden u suradnji Općine Medulin s Gradom Vodnjanom-Dignano te s komunalnim tvrtkama Med eko servis d.o.o. i Contrada d.o.o. Cilj projekta bilo je podizanje razine svijesti svih dobnih skupina o važnosti smanjenja nastanka otpada, odvojenog prikupljanja otpada, kućnog kompostiranja i ponovne uporabe otpada. Projekt je bio namijenjen svim dobnim skupinama, od djece predškolske dobi pa sve do onih najstarijih građana, a uključivao je niz izobrazno-informativnih aktivnosti koje su pridonijele cilju projekta. Građani su se informirali putem promotivnih materijala koji su se sastojali od dvije brošure i dva letka. Jedna brošura i letak sadržavali su savjete o smanjenju nastanka i ponovnoj uporabi otpada u kućanstvu dok su druga brošura i letak služili kao vodič za građane o odvojenom prikupljanju otpada. Emitirani su radijski i televizijski spotovi te emisije na temu smanjenja, recikliranja i ponovne uporabe otpada. Izrađeni su i informativno-edukativni plakati za potrebe edukacije turista s kalendarom odvoza otpada na hrvatskom, engleskom, njemačkom i talijanskom jeziku. U školama su postavljeni informativno-edukativni plakati koji prikazuju procese recikliranja papira i kartona, plastike, metala i stakla. Plakati su izrađeni za potrebe promocije tribina održanih u Medulinu i Vodnjanu-Dignano te za potrebe promocije obilježavanja Svjetskog dana zaštite okoliša u Medulinu i Tjedna

smanjenja nastanka i ponovne uporabe otpada u Vodnjanu-Dignano. U školama su provedene radionice kao i natjecanje za izrađene kutke od recikliranog otpada koji služe za razmjenu, odnosno dijeljenje uporabnih predmeta od otpada te su dodijeljene nagrade učenicima, a za djecu koja pohađaju vrtiće i niže razrede osnovnih škola s područja općine Medulin i grada Vodnjana-Dignano odigrana je predstava „Recikloman spašava budućnost“ u izvedbi Udruge Teatar naranča. Također je izrađena i aplikacija za pametne telefone (iOS i Android) u svrhu detekcije divljih odlagališta i nepropisno odloženog otpada. Aplikacija omogućuje građanima fotografiranje divljeg odlagališta otpada i nepropisno odloženog otpada, slanje fotografije i GPS lokacije otpada u bazu podataka koja je dostupna za pregled i obradu komunalnim redarima Općine Medulin i Grada Vodnjana-Dignano.

GRADENJE RECIKLAŽNOG DVORIŠTA KAMIK

Još jedan hvalevrijedan projekt pokrenut je u Banjolama na Kamiku gdje je izgrađeno reciklažno dvorište. Svrha je projekta bila doprinijeti povećanju stope odvojenog prikupljenog komunalnog otpada i smanjenju količine otpada koji se odlaze na odlagalište. U sklopu projekta, osim građevinskih radova, odnosno izgrađenog reciklažnog dvorišta, odrađeno je niz edukacija građana i radionica te aktivnosti koje se odnose na promidžbu i vidljivost projekta. U sklopu projekta provedeno je ukupno 14 informativno-edukativnih radionica. Sve su radionice obuhvaćale teme koje se odnose na ulogu mobilnog i novoizgrađenog reciklažnog dvorišta. Održan je sajam razmjene igraćaka na kojemu su djeca dječjeg vrtića Sunčica i Eko škole u Banjolama razmjenjivala igračke, knjige, društvene igre i slično, a obilježen je i tjedan smanjenja nastanka i ponovne uporabe otpada. U sklopu projekta organizirane su dvije uspješne akcije prikupljanja tekstila. Školari iz Medulina i Banjola izradili su dvije makete reciklažnog dvorišta od recikliranog otpada za koje su im uručene nagrade, a bili su i u obilasku novoizgrađenog reciklažnog dvorišta gdje su imali priliku vidjeti i čuti gdje se koja vrsta otpada odlaze. Stanovništvo je upoznato s ulogom reciklažnog dvorišta u cjelovitom sustavu gospodarenja otpadom, također kao i korisnici (fizičke osobe) reciklažnog dvorišta koji su educirani o pravilnom korištenju reciklažnog dvorišta i odvajanju otpada u kućanstvima na području općine Medulin.

OSTALI ZNAČAJNI PROJEKTI

Količina štetnog plastičnog otpada u morima svakim danom sve više raste, posebice tijekom ljetne sezone kad se količina otpada znatno povećava s obzirom na to da je općina Medulin jedna od turistički najposjećenijih općina u Hrvatskoj. Upravo iz tog razloga pokrenut je projekt „Recite NE jednokratnoj plastici“ u koji su uključeni općina Medulin, trgovačka društva i javne ustanove čiji je osnivač Općina. U svoje poslovanje uvode ekološki prihvatljive materijale i opremu, racionalno korištenje električne energije i ostale energente u cilju smanjenja onečišćenja okoliša. Cilj je postupno smanjenje potrošnje jednokratne plastike te njena zamjena s ekološki prihvatljivijim rješenjima, a postojeća oprema i inventar koji se koristi u prostorijama Općine, njenim trgovačkim društvima, javnim ustanovama i drugim pravnim osobama koji nije izrađen od ekološki prihvatljivih ili biorazgradivih materijala ostaje u upotrebi dok se ne potroši ili dok je njegova funkcija zadovoljavajuća, a sve s ciljem izbjegavanja dodatnog stvaranja otpada.

Uz to, u prosincu 2019. godine u sklopu projekta „Medulin ZA okoliš – NE jednokratnoj plastici“ na rivi u Medulinu postavljene su umjetničke skulpture riba koje služe kao kontejner za plastične boce. Umjetničke skulpture riba više su od samog kontejnera za plastične boce. One imaju svoje ime, poruku i cilj – čuvati okoliš i smanjiti količinu plastike u moru. Postavljene su tri ribe – Kata, Fuma i Luca, a svaka od njih na svojoj tabeli objašnjava na hrvatskom i engleskom jeziku čemu služe. Postavljanje riba bila je jedna od aktivnosti na projektu dok su druge aktivnosti obuhvaćale tri eko-akcije čišćenja obale i podmorja, radionicu za djecu, snimanje i emitiranje video i radio spota, nabavku platnenih vrećica za podjelu mještanima te nabavu platnenih torbi za svu djecu iz osnovne škole „Dr. Mate Demarina“ i „Dječjeg vrtića Medulin“ s područnim vrtićima.

GRAD ZAGREB

Grad Zagreb iza sebe ima niz aktivnosti provedenih u sklopu projekta zvučnog imena „Stavi pravu stvar na pravo mjesto“. Sve se aktivnosti u metropoli provode s ciljem educiranja i informiranja građana o odgovornom postupanju s otpadom, podizanja svijesti o potrebi osobnog doprinosa i važnoj ulozi svakog pojedinca u cjelovitom sustavu gospodarenja otpadom. Posebna pažnja posvećena je edukaciji o odvojenom prikupljanju otpada i o kućnom kompostiranju s težištem na kružnom gospodarstvu, odnosno na ponovnoj uporabi otpada, a time i produljenju životnog vijeka proizvoda uz istovremeno smanjivanje količina otpada.

Edukacija i informiranje građana provodilo se uz ciljano osmišljene programe, glazbene nastupe, edukativne igraonice te zabavne aktivnosti kao što su kolo sreće, nagradne igre, bubble

football i streličarstvo. U posebnom je fokusu edukacija najmlađih pa su tako programi osmišljeni na zabavan način uz zanimljive popratne edukativne materijale kao što su bojanke, ali i uz odlično prihvaćene društvene igre Ekodrom i Ekoforija. Organizirani programi tijekom rujna i početkom listopada okupili su građane na frekventnim lokacijama u samom centru grada, točnije na Trgu bana Josipa Jelačića, Cvjetnom trgu te u parku Zrinjevac, a sve s ciljem obilježavanja Dana hrvatskih voda. Programi su organizirani i provedeni u skladu s uputama i epidemiološkim mjerama Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske.

Projekt „Stavi pravu stvar na pravo mjesto“ prijavljen je i odobren za sufinanciranje u sklopu Poziva na dostavu projektnih prijedloga „Provedba Programa izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom“,

Završnom konferencijom na Zagrebačkom velesajmu obilježena je provedba projekta „Stavi pravu stvar na pravo mjesto“, koja se mogla, s obzirom na epidemiološke mjere, pratiti i on-line. „Otvorena komunikacija i edukacija građana temelji su za uspostavu i funkcioniranje održivog sustava gospodarenja otpadom. Grad Zagreb puno ulaže u komunalnu infrastrukturu, a preko Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost uskoro će dobiti i spremnike za odvojeno prikupljanje otpada u kućanstvima“, rekao je direktor Siniša Kukić dodavši kako Fond aktivno prati i izgradnju zagrebačkog Centra za gospodarenje otpadom. Pročelnica Gradskog ureda za gospodarstvo, energetiku i zaštitu okoliša Mirka Jozić pohvalila se 15 postotnim smanjenjem količine odloženog otpada u Zagrebu u odnosu na prošlu godinu, uz istovremeno povećanje odvojeno prikupljenog otpada.

Na završnom panelu pod nazivom „Prošlost, sadašnjost i budućnost gospodarenja otpadom u gradu Zagrebu“ od direktora zagrebačkog centra za gospodarenje otpadom Igora Zgombe moglo se čuti kako će se u procesu projektiranja i izgradnje CGO-a voditi računa da se predvide i ugrade najbolja raspoloživa tehnološka rješenja sukladno svim okolišnim standardima i smjernica Europske unije. Načelnica Fondovog Sektora za zaštitu okoliša Aleksandra Čilić istaknula je kako će to biti naš najveći centar te će Fond Gradu pomoći u njegovom financiranju.

Ministarstva zaštite okoliša i energetike, prihvatljivog u okviru Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija“ 2014.-2020. Ukupna vrijednost projekta iznosi 4.945.708,54 kune od čega je 3.600.000,00 kuna bespovratnih sredstava koje sufinancira Europska unija. Ciljevi projekta promoviraju se putem reklamnih poruka na radio i TV postajama čije je emitiranje planirano do kraja studenog 2020. godine.

„Mijenjanje navika dugotrajan je, a nerijetko i najteži proces. Sloganom ‘Stavi pravu stvar na pravo mjesto’ šalje se poruka da recikliramo i ponovno uporabljujemo“, izjava je zamjenice

gradonačelnika doc.dr.sc. Olivera Majić koja naglašava kako je u skladu s kružnim gospodarstvom odgovornost na svima nama, od proizvođača do krajnjeg korisnika u prodajno-distribucijskom lancu.

„Kontinuirano provodeći ove kampanje zajedno ćemo mijenjati navike i doprinijeti da naš Zagreb bude čišći, zeleniji i konkurentniji – Zagreb sretnih ljudi“, poručuje doc.dr.sc. Majić. Grad Zagreb i Zagrebački holding s aktivnostima edukacije i informiranja sugrađana nastavit će i nakon završetka provedbe projekta „Stavi pravu stvar na pravo mjesto“.

HIGHLANDER VELEBIT

PLANINARSKA AVANTURA IDEALNA ZA POMICANJE VLASTITIH GRANICA

Ovog je rujna održan planinarski festival Highlander, događaj koji promiče vrijednosti i etiku svih ljubitelja prirode i čuvara okoliša koji je već tradicionalno podržao i Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost. Organizatori smatraju kako je život u skladu s prirodom i njenim zakonima srž svake osobe koja se osjeća „highlanderom“. Netaknuti dijelovi prirode u Nacionalnim parkovima Sjeverni Velebit i Paklenica idealne su lokacije gdje se kroz planinarenje može doživjeti drugačiju Hrvatsku i Mediteran, a pritom steći i nove prijatelje koji dijele ljubav prema planinarenju i boravku u prirodi.

Planinarski festival Highlander je siguran, ali svakako nije lagan stoga je potrebna dobra fizička sprema kako bi se izdržao napor koji je stavljen pred sudionike. Svaki sudionik treba proći fizičke pripreme kako bi savladao 100 kilometara planine bez komplikacija, a organizatori u mjesecima prije dolaska kao pripremu preporučuju do 200 kilometara hodanja po prirodi i planinama kako bi se tijelo i um pripremili na takve izazove. Na Highlander 55 kilometara do Baških Oštarija bilo je prijavljeno 100 sudionika, a na čitavu se planinarsku avanturu od punih 104 kilometra prijavilo 240 osoba.

Da podrška Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost nije bila samo deklarativna pokazala je i Ivana Jonke, ekonomistica s magisterijom MBA, koja već dvanaest godina radi u Fondu i to na financijskom upravljanju projektima u Sektoru za fondove Europske unije. Ivana često zajedno s ostalim Fondovim „sportašima“ brani boje svoje institucije na raznim amaterskim sportskim natjecanjima.

Na ovu nesvakidašnju, zahtjevnu avanturu Ivana se doslovno odlučila preko noći, uzdajući se u svoju dobru kondiciju, izdržljivi duh i navijačku podršku svojih kolega koji su njezino uspinjanje po Velebitu i Paklenici pratili putem društvenih mreža.

Povodom sudjelovanja na Highlanderu, podijelila je svoje dojmove: „Ja sam se upravo inicijativom Fonda počela baviti trekingom, a kasnije i trailom. Time se bavim zadnjih sedam godina, točnije od 2013. godine kad sam kao predstavnik Fonda sudjelovala na Škrapingu. Tada smo kolega Dražen Babić i ja odlučili ići na utrku od 20 kilometara i iako sam oduvijek bila sportski aktivna, to je bio prvi put da sam prehodala toliko kilometara odjednom. Odmah sam se zaljubila u treking jer je spojio moju ljubav prema kretanju, prekrasnoj prirodi, istraživanju i orijentiranju u prostoru. Sportom se bavim dva do tri puta tjedno, ovisno o drugim obvezama. S obzirom na to da se cijeli život bavim raznim fizičkim aktivnostima, znala sam da mogu savladati Highlander za kojeg smatram da nudi uživanje u nezaboravnoj ljepoti Velebita, jedinstveni odmak od svakodnevice te neizbježni susret sa samim sobom i prelaženje vlastitih granica. Zbog svojih se obveza nisam mogla organizirati na način da sudjelujem na Highlanderu svih pet dana, tako da smo moja ekipa i ja završili u 3 i pol dana. Prvi smo dan krenuli sa Zavižana odakle smo Premužićevom stazom došli do prve kontrolne točke - Skoropovca. To je bio put od 33 kilometra, a

spavali smo okruženi šatorima i ljudima koji su pristizali do dugo u noć. Drugi je dan bio najzahtjevniji, ali prekrasni krajolici i nestvarna atmosfera Velebita nije nam dala stati te smo išli do Baških Oštarija te kroz Ramino Korito do treće kontrolne točke - Panosa. Ramino Korito nepristupačna je bukova prašuma kraj koje je u našim Highlander putovnicama bila naznačeno kako se u njoj ne preporučuje duže zadržavanje zbog divljih životinja. Osim jedne zmije, drugih životinjski susreta nismo imali, vjerojatno i zahvaljujući buci koju smo stvarali pjesmom i lupanjem štapovima. Također se radilo o tridesetak kilometara puta, ali s dnevnim usponom od preko 1.400 metara nadmorske visine što je bilo znatno teže nego sama kilometraža. Na kontrolnu točku smo, zastavši pojesti kod Šugarske dubile, došli s posljednjim tračkom dana, a doček je bio nezaboravan: pljesak organizatora, prekrasan zalazak sunca, svega nekoliko šatora, krijes, muzika, pivo i ugodan razgovor uz grijanje oko vatrice. Treće smo se jutro standardno dignuli oko 5:30, napravili kavu i topli doručak te krenuli na vrh Panos odakle se pruža spektakularan pogled na more, otoke i beskrajne velebitske vrhove. Nastavili smo put te odmorili u Tatekovo kolibi na Stapu pripremajući se za opaki uspon na Stapinu po zvizdanu. Dan smo završili prolaskom kroz Malo i dolaskom na Veliko Rujno otkuda smo se četvrti dan, uz hlađenje u potoku uz planinarski dom Paklenica spustili do Velike Paklenice“, kaže Ivana.

„Koncept je takav da se u planinarskim domovima ne spava te da se osim ručkova i vode osiguranih od strane organizatora (i bunara), ne koristi nikakva dodatna infrastruktura nego je sistem self-suport, dakle sve svoje nosiš sa sobom“, nastavlja Ivana. „Meni je to osobno bio najveći izazov jer nisam navikla na nošenje teškog ruksaka. Ruksak u koji sam smjestila sve što mi je trebalo za tih nekoliko dana imao je 8 kilograma. Radilo se o obveznoj opremi koja se sastoji od vreće za spavanje, prostirke, kuhala, pribora za jelo, tople odjeće, kompasa, kompleta za prvu pomoć, astro-folije i dr. Sudionici mogu biti kažnjeni diskvalifikacijom u slučaju zagadivanja okoliša, ostavljanja smeća na planini ili paljenja vatre koja je strogo zabranjena u Nacionalnim parkovima Sjeverni Velebit i Paklenica. Uz obveznu opremu, nosila sam još i do četiri litre vode te šator koji ima 2,5 kile čime je težina mog ruksaka dosegla do 14,5 kilograma i moram priznati da mi je to bio najteži dio ove pustolovine. Srećom, šator, pa tako i njegovo nošenje, dijelila sam sa prijateljicom. Trenuci u kojoj bih joj predala šator bili su čista ekstaza.“

Ivana, inače majka dvoje djece, povremeno ide sama ili s djecom na utrke po Hrvatskoj. Dosad je sudjelovala na raznim događajima takvog tipa poput utrke B2B run, Sljemenskog maratona, Velebitskog maratona, utrka Treking lige, utrke Istra 100 milja te raznih utrka na Sljemen u organizaciji AK Sljeme i UPRI Gelendera. Na Highlander je otišla s kolegama iz trkačkog svijeta jer priznaje kako se sama ipak ne bi prijavila na takav tip manifestacije. „Čisto da me medvjed ne pojede.“, kako kaže. Kolege iz ureda su joj podrška te imaju pozitivan i afirmativan stav prema aktivnostima kojima se bavi, a neki od kolega iz Sektora također se bave sportom, redovito idu na Sljeme i dr.

Upitana što bi poručila ljudima koji bi se možda i sami voljeli uključiti u slične aktivnosti, no ne uspijevaju naći hrabrosti, Ivana odgovara: „Naravno, svaki je početak težak i važno je da svatko procijeni vlastite fizičke i psihičke mogućnosti. Nije svakome prihvatljiva opcija spavati u šatoru na Velebitu ili se ne tuširati četiri dana tako da čovjek treba izabrati nešto po svojoj mjeri. Uvijek preporučujem krenuti s Medvednicom. Sretnici smo što imamo takvu prekrasnu planinu koja je praktički dio našeg grada. Trenutno i nisam u nekakvoj pretjeranoj formi, ali kad se čovjek kontinuirano više ili manje bavi sportom kroz život, shvatiš da su tvoje granice jako daleko i da svi mi možemo puno više no što se usudimo i sanjati. A kad čovjek u sportskom smislu krene probijati svoje granice, shvati da može postići puno toga jer tijelo pamti. Uz to, nema bolje antistres terapije od boravka u prirodi, svježeg zraka te mogućnosti da se odmaknemo od tehnologije i svih izvora stresa kojima smo svakodnevno okruženi. Ako još u sve to uključite djecu i učite ih usput o važnosti očuvanja prirode, odgojit ćete ih da budu odgovorni prema okolišu u kojem žive.“

Nakon ovogodišnjeg Ivaninom premijernog nastupa u Fondu bruse formu za sljedeću godinu te se polako slaže mala fondovska reprezentaciju koja će planinariti uz njihov već poznati moto „Nisam za bacit“, a što je ujedno i slogan Fondove ekološko-edukativne kampanje.

Highlander Velebit ove se godine održao četvrti put, a da se radi o zaista posebnom iskustvu, govori i činjenica da svake godine okuplja sve više sudionika koji se s ponosom nazivaju „highlanderima“ što znači da su osobe koje olakšavaju put sebi i svima s kojima se susreću na putu, ne ostavljaju ništa iza sebe, sve svoje predmete uvijek nose sa sobom, rado dijele svoje resurse s drugim sudionicima te ondje gdje je moguće koriste prirodne i biorazgradive materijale.

DOCTOR D.S.

VIDEO URADCIMA PRATITELJIMA DILJEM SVIJETA UKAZUJE NA VAŽNOST RECIKLIRANJA I PRENAMJENE

Jedan od najpopularnijih YouTubera u regiji dolazi iz okolice Virovitice. David Skrbin, odnosno Doctor D. S., na svom kanalu na toj popularnoj platformi, ima čak 1,4 milijun pretplatnika. Davidu je tek 20 godina, a u Hrvatskoj su vjerojatno rijetki za njega čuli. Svoje vrijeme provodi u nekadašnjoj očevoj garaži iz koje ga je prije tri godine „deložirao“, a početak je jeseni proveo uređujući ju u svoj idealan novi „ured“. David je svoje mnogobrojne pratitelje pridobio izuzetnom vještinom kad se radi o izrađivanju predmeta po principu „uradi sam“. Njegov polusatni video u kojem prikazuje kako u kućnoj radinosti napraviti motocikl s automobilskim gumama pogledan je više od 36 milijuna puta. Iako najgledaniji, taj video nije jedini s brojem pregleda koji se mjere u desecima milijuna. Od gotovo 200 videozapisa objavljenih na njegovom kanalu, pedesetak ih ima višemilijunski broj pregleda.

David svoje video uratke snima na hrvatskom jeziku, ali im dodaje engleski subtitle tako da njegov sadržaj mogu pratiti ljudi iz cijelog svijeta. Analitike ukazuju kako je najpopularniji u SAD-u, Indiji, Indoneziji, UK-u i Rusiji, a sudeći prema komentarima koje pratitelji ostavljaju, očito je da im se sviđa što radi premda za to nema nikakvu formalnu naobrazbu. Sve vještine rasklapanja, rastavljanja, sastavljanja, varenja, šarfljenja i drugog naučio je sam, bez ičije pomoći. „Odmalena sam uvijek nešto šarfljao i rastavljavao, ali nikad nisam ništa sastavio. Kao dijete znao sam se popeti na tavan i rastaviti stari TV, radio, mikrovalnu i slično. Zanimalo me što je unutra pa sam rastavljavao do najsitnijeg dijela.“

David se u svom radu trudi maksimalno iskoristiti predmete i tvrdi da je upravo to razlog zašto mu je zanimljivo izrađivati razne projekte. „Realno, nije mi fora otići u dućan i kupiti novu šipku od šest metara ako doma imam tri komada od dva metra koji su već korodirali. Moj se kanal bazira na tome da se nešto korisno napravi od tako reći beskorisnog predmeta. Ujedno, ljudi vole gledati na koje se sve načine mogu iskoristiti neki materijali koje olako bacaju. Na tom sam tragu primjerice izradio držač za slušalice od starih vodovodnih cijevi i drugih odbačenih predmeta.“

SURADNJA S POZNATIM BRENDOVIMA

David je u recentnijim mjesecima ostvario suradnju s poznatim hrvatskim trgovačkim lancem PeveX. Prvi u nizu video uradaka koje je snimio bila je izrada vrtne garniture od drvenih paleta. Taj je video ujedno bio i prvi koji je bio svojevrsni pokus u suradnji s PeveXom, a pokazao se i više nego odličan. „Bio mi je san već dugi niz godina napraviti garnituru od paleta jer upravo palete predstavljaju nešto što ljudi bacaju umjesto da vide potencijal za stvaranje nečeg novog. Smatram da bi taj projekt mogao koštati i manje od 500 kuna ako se palete nađu i nabave besplatno što je realno moguće jer ih ljudi samo tako bacaju. Dok takav set garniture u trgovinama košta oko 2.000 kuna. A i složiti ćete se sa mnom da je ipak zanimljivije vidjeti takvu garnituru nego onu klasičnijeg tipa, najčešće plastičnu.“

Osim suradnje s PeveXom, David se povezao i s drugim brendovima, a nerijetko je kroz suradnje fokus bio na korištenju predmeta koji su prenamijenjeni iz nečeg drugog te im je stvorena nova funkcija umjesto da su završili na smeću. „Odabrane tvrtke kao što su Einhell, UNIOR i drugi, doniraju mi potreban alat s kojim potom radim na svojim projektima. Tako sam primjerice radio noževce od diska od preklopne pile koji su se pokazali odlični i jako čvrsti, od starog bojlera sam napravio talionicu za metal, od starih sam naplataka za automobil napravio Thor čekić itd. Sve u svemu kad se osvrnem, izradio sam puno korisnih stvari od otpada i predmeta koje više nisu u prodaji.“

David u svom radu djeluje ekološki osviješteno te napominje kako u svom svakodnevnom životu razvrstava otpad iz svoje radionice te odlaže na za to predviđena mjesta. Uz to otkriva kako je samoinicijativno restaurirao i neke predmete koje nije ovjekovječio u svojim video uradcima dostupnima online poput kutne garniture koju je pretapecirao i slično. „Smatram da sve što se može iskoristiti treba uzeti u obzir pri izradi novih predmeta, sve je to novac kojeg se inače 'baca u vjetar', a smatram kako su predmeti iz kućne radinosti općenito bolje i kvalitetnije napravljeni. Nije zanimljivo otići i kupiti novu stvar ako možeš iskoristiti materijal i napraviti nešto što će tebi biti ljepše i draže. Na taj ćete način uštedjeti novac, ali i čuvati prirodu i okoliš oko nas, a ja sam tu da vam svojim znanjem i savjetima u tome pomognem.“

VODIK

GORIVO BUDUĆNOSTI

Foto: Ante Gudelj

„Ulaganja u vodik iz obnovljivih izvora u Europi do 2050. bi godine mogla dosegnuti iznose od čak 470 milijardi eura, a snažnije uvođenje vodika kao još jedne zelene opcije pomoglo bi ostvarivanju ciljeva dekarbonizacije, smanjilo ovisnost Hrvatske o uvozu energenata i potaknulo razvoj domaće industrije koja pokazuje veliki interes za to novo poslovno područje“, istaknuo je potpredsjednik HGK za industriju i energetiku Tomislav Radoš na konferenciji „Čisti vodik u razvoju, proizvodnji i primjeni u Hrvatskoj“. Riječ je o prvoj konferenciji Hrvatske udruge za razvoj i primjenu vodikovih gorivnih članaka o uvođenju vodika kao novog energenta na hrvatsko tržište koja se održala uz pokroviteljstvo Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, uz partnerstvo Hrvatske gospodarske komore (HGK).

Domaćin konferencije, vlasnik i osnivač tvrtke DOK-ING Vjekoslav Majetić na konferenciji je predstavio preinake tvrtkinog vozila Tom-Tom, lakog električnog dostavnog vozila pogonjenog vodikovim gorivnim člankom. „Možda u Hrvatskoj ne možemo raditi velike serije, ali možemo inovativne proizvode“, poručio je Majetić predstavljajući dosadašnji rad tvrtke, proizvodne linije te iskustvo postignuto na svjetskom tržištu.

Na konferenciji je istaknuto da se Hrvatska obvezala na ispunjenje cilja od 13,2 posto obnovljivih izvora energije u prometu do 2030. godine. Udio vodika iznosio bi 0,3 posto i postavilo bi se šest pumpnih stanica do 2030. godine. HGK u procesu je izrade Nacionalnog klimatsko-energetskog plana tražila veću ambicioznost i veći udio vodika u prometu te predlagala da taj udio iznosi 0,5 posto.

U prosincu 2019. godine Europska je unija usvojila Europski zeleni plan kojim definira tranziciju tvrtki i cilj klimatske neutralnosti do 2050. godine. Raspravlja se i o novim ciljevima za smanjenje emisija stakleničkih plinova do 2030. godine. U HGK ističu da tako ambiciozno postavljeni ciljevi u fokus stavljaju nove energente poput vodika za postizanje čistog i održivog gospodarstva, kao rješenje za dekarbonizaciju industrijskih procesa i gospodarskih sektora u kojima je smanjenje emisija teško postići.

Predstojnik Ureda predsjednika Vlade Andreja Plenkovića Zvonimir Frka-Petešić na konferenciji je istaknuo da se tehnologija vodika pokazuje kao vrlo perspektivna i u borbi protiv klimatskih promjena i za energetske neovisnost.

„Za Hrvatsku je ovo velika prilika za bolji energetske miks. To je prilika i da se ubrza naš industrijski razvoj s visokotehnoškim tvrtkama i zapošljavanjima. Prilika je i za čistu energiju za hrvatske građane“, poručio je predstojnik Vlade. Podsjetio je i na poruke premijera Plenkovića o globalnom zatopljenju i implikacijama za Hrvatsku, poput podizanja razine mora za naše obalne gradove.

„Donijeli smo Strategiju energetske razvoja, Integrirani nacionalni energetske i klimatske plan, kao i Strategiju prilagodbe klimatskim promjenama. U tijeku je donošenje strategije niskougljičnog razvoja“, naglasio je Frka Petešić, te istaknuo važnost samodostatnosti u proizvodnji hrane i energije u širem gospodarskom kontekstu.

Načelnik Sektora za energetske politiku i planiranje u Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja Vjekoslav Jukić istaknuo je kako je vodik uključen u Integrirani nacionalni energetske i klimatske plan za razdoblje od 2021. do 2030. godine, kao jedan od najvažnijih planova za idućih deset godina te da je dio zajedničke EU politike za dekarbonizaciju.

„Europska unija planira niz opcija za financiranje vodikovih tehnologija. Uspostavlja se inovacijski fond za razdoblje od 2020. do 2030. godine, ali i mnogi operativni programi koji su tek u razradi“, poručio je Jukić.

Predsjednik Uprave Siemens Energy Hrvatska Boris Miljavac najavio je izgradnju sustava koji će omogućiti korištenje vodika kao energenta u prijevozu za vrijeme nadolazećih Zimskih olimpijskih igara 2022. godine u Pekingu, a sustav će se nastaviti koristiti i nakon tog događanja. Istaknuo je da već dugi niz godina razvijaju rješenja u području vodikovih tehnologija koje su odličan način smanjenja problema s emisijama CO2. Naglasio je da je dekarbonizacija globalne ekonomije jedan od najvažnijih izazova s kojima se svijet suočava.

Pročelnica zagrebačkog Gradskog ureda za gospodarstvo, energetiku i zaštitu okoliša Mirka Jozić naglasila je da Grad Zagreb kao najveća lokalna jedinica u Hrvatskoj koja ima veliku potrošnju energije kroz javne djelatnosti, javni prijevoz i zgradarstvo, ima odgovornost pratiti nove trendove. Nada se da će Zagreb u svom sustavu kroz projekt s Europskom komisijom za nekoliko godina imati sustav prijevoza na vodik i da će potrebne punionice za taj sustav biti prilika za hrvatske tvrtke.

Predsjednik Hrvatske udruge za razvoj i primjenu vodikovih gorivnih članaka Ivica Jakić kaže da je udruga osnovana krajem prošle godine s ciljem da razvija primjenu vodika i vodikovih gorivnih članaka u funkciji dekarbonizacije Hrvatske. „Ako znamo da je vodik gorivo budućnosti, da ga je Europska komisija prihvatila kao gorivo koje do 2050. godine treba u cijelosti dekarbonizirati Europu, znači zamijeniti fosilna goriva – naftu, plin i ugljen, pred vodikom su itekako veliki zahtjevi. Mi smo u Hrvatskoj to prepoznali i shvatili na način da Hrvatska treba iskoristiti mogućnost koju Europska komisija nudi da se država okrene prema vodik u interesu industrijalizacije Hrvatske“, istaknuo je Jakić.

Grad Zagreb dobio je europska sredstva za probnih 20 autobusa na vodik, pa se za dvije do tri godine očekuje da Zagreb ima prve autobuse na vodik.

„To je jedan izazov koji Hrvatska mora sada iskoristiti. Ako znamo da su Hrvatsku zaobišle sve industrijske revolucije, da u Hrvatskoj nemamo ni jedne ozbiljne industrijske tvrtke, da su tvrtke Đuro Đaković, Končar i Gredelj ostale na rubu europskih događanja, Hrvatska sada mora definirati svoj prioritet“, tvrdi Jakić. Potencijal vidi u Slavoniji kroz projekt „Čisti vodik za plavi Dunav i zelenu Slavoniju“. U Podunavskim državama potrošnja vodika je velika, a ovaj projekt bi omogućio da se u Slavoniji napravi najmanje 250 megavata snage elektrolizera koji bi proizvodili čisti vodik koji bi se preko luke Vukovar izvezio u Podunavske države, a osim toga omogućila bi se i potrošnja vodika u Hrvatskoj.

Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost prepoznao vodik te je ove godine objavio natječaj vrijedan 100 milijuna kuna prema kojem se mogu dobiti i poticaji za vozila i punionice na vodik. Jakić hvali taj natječaj i ističe da je to „veliki iskorak“.

Jakić objašnjava da su na projektu koji predlažu specificirali područja gdje se vodik može primjenjivati, a to su, kako ističe, sva vozila za šumsku industriju (radni traktori), poljoprivredna mehanizacija (traktori za poljodjelstvo, kombajni), te sva mehanizacija koja stoji na raspolaganju, a postupno bi trebala ići prema vodik. „Naime, cijela tehnologija vodika kao goriva se sastoji u tome da se kemijska energija pretvori u električnu energiju bez ikakvih ispuštanja štetnih plinova u atmosferu. Znači vodik u doticaju s kisikom proizvodi električnu energiju, a kao nusproizvod proizlazi čista voda. Ta električna energija pokreće elektromotor koji je ugrađen u kombajn, traktor ili drugo vozilo i on radi na ekološki prihvatljiv način“, objasnio je Jakić.

Kaže da s druge strane vodik treba proizvesti, treba ga skladištiti i treba ga distribuirati. Ističe da je to dodatna mogućnost za hrvatske tvrtke koje se bave proizvodnjom sredstava, odnosno vozila i spremnika za prijenos vodika.

Istaknuo je i kako je i Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost prepoznao vodik te je ove godine objavio natječaj vrijedan 100 milijuna kuna prema kojem se mogu dobiti i poticaji za vozila i punionice na vodik. Jakić hvali taj natječaj i ističe da je to „veliki iskorak“. Na sve to, kaže, gleda jako pozitivno. „Hrvatska se sada okrenula prema vodikom i dosta se brzo to širi. Nadam se da će se iskoristiti svi raspoloživi alati koji stoje na raspolaganju. Financijskih sredstava ima dosta, treba samo prikupiti projekte i treba to sve nominirati da bi se moglo napraviti“, ocijenio je.

Po pitanju vodika za automobile i DOK-ING-ovog vozila Tom-Tom, lakog električnog dostavnog vozila pogonjenog vodikovim gorivnim člankom, Jakić kaže da su tim vozilom htjeli pokazati da Hrvatska može napraviti vozilo na vodikove gorivne članke.

„Svjesni smo da Hrvatska ne može ići u serijsku proizvodnju takvih vozila, ali nama to nije niti cilj. Nama je cilj napraviti takozvani 'nulti model' vozila, broda i traktora da i mi sami vidimo tehnologiju koja je zahtjevna, što se traži, što možemo mi ispuniti sami, a što tražimo od drugih partnera i kooperanata. Za početak je bila predviđena izrada DOK-ING-ovog vozila“, objasnio je Jakić. Rekao je da sada rade zajedno s Hrvatskim centrom za vozila kako bi to vozilo dobilo registraciju, da se može staviti u promet, a kada dobije sve ateste, oni su prihvaćeni u cijeloj EU. Kaže da će tvrtka DOK-ING napraviti do pet takvih vozila.

Jakić napominje da je Grad Zagreb dobio europska sredstva za probnih 20 autobusa na vodik, pa se za dvije do tri godine očekuje da Zagreb ima prve autobuse na vodik. Komentira i da se zalažu da tramvaj koji će povezivati centar Zagreba sa Zračnom lukom „Franjo Tuđman“ bude na vodik, a koji će se puniti na odlagalištu otpada Jakuševec. „Svaki drugi, treći dan tankao bi se vodikom iz otpada“, kaže Jakić. „Fondovi će dati novce za to, a Zagreb će biti prvi grad u Europi koji je zračnu luku povezao s centrom grada vodikom koji je natankao od komunalnog otpada“, poručio je Jakić.

Ističe da su u svojim razmišljanjima naišli na jako veliku podršku, na odobravanje Vlade. Veseli ga što je predstojnik Ureda predsjednika Vlade Andreja Plenkovića Zvonimir Frka-Petešić otvorio njihovu konferenciju i to na način da je rekao da je to cilj kojem hrvatska Vlada želi ići.

CROMARIS

POSLOVANJE TEMELJENO NA NAJVIŠIM STANDARDIMA ODRŽIVOG RAZVOJA AKVAKULTURE

Cromaris d.d., koji posluje u sastavu Adris grupe, šesta je tvrtka u svijetu u uzgoju orade i brancina, a svoje poslovanje temelji na najvišim standardima održivog razvoja akvakulture. Tvrtka od početka svog rada brine o okolišu u kojem se nalazi, a u prilog tome govore brojni certifikati, ali i svakodnevne provjere kroz sustav strogih kontrola procesa i proizvoda. Temelji održivosti na kojima se bazira rad i poslovanje, obuhvaćaju očuvanje bioraznolikosti i staništa, rad u smjeru smanjenja ispuštanja stakleničkih plinova, pomno birajući reciklabilne materijale u proizvodnji s težnjom ka smanjenju svih vrsta otpada.

Cromaris kao izrazito društveno odgovorna kompanija i u budućnosti planira nastaviti svoj rast i razvoj temeljiti isključivo u skladu s najvišim postojećim standardima održivosti.

POSVEĆENOST ODRŽIVOSTI – SASTAVNI DIO CROMARISOVE KORPORATIVNE KULTURE

U skladu s odgovornom marikulturom i brigom za okoliš, kompanija proizvodnju temelji na principima održivog razvoja, redovitog praćenja utjecaja na okoliš i savjesnog gospodarenja svim vrstama otpada. Uzgoj ribe odvija se u morskome okolišu, dio je ekosustava, a smanjenjem utjecaja na okoliš osiguravaju se poželjni uzgojni parametri. Cromaris provodi mjerenja, biološko-ronilačke preglede te godišnje monitoringe kako bi se pomno pratilo stanje morskog okoliša. Od 2019. godine je, prema zahtjevima ASC-a, uvedeno i uzorkovanje bentosa (AMBI indeks) na svim uzgajalištima Cromarisa.

„Kroz organizaciju, naši ljudi predano i uspješno razvijaju nova rješenja za održivu i odgovornu proizvodnju. U 2019. godini globalni izazovi održivosti preselili su se u središte pažnje što nas je motiviralo da dodatno ubrzamo svoj napor, postajući klimatsko pozitivna tvrtka, pronalazeći način za smanjenje svih vrsta otpada, korištenjem riblje hrane i sirovina iz održivih izvora, štiteći bioraznolikost i morske ekosustave kao i poštujući ljudska prava duž cijelog lanca vrijednosti. Napredovali smo u svim dimenzijama naše strategije održivosti te smo kao predvodnik održive akvakulture u svijetu prošle godine certificirali sva svoja uzgajališta te sve komercijalno uzgajane vrste certifikatom ASC koji potvrđuje ekološku i društveno odgovornu proizvodnju, regulaciju utjecaja na okoliš te društvenih odnosa u tvrtki i široj zajednici“, ponosno poručuju iz Cromarisa.

BROJNI CERTIFIKATI I PRIZNANJA

Cromaris je certificiran prema normama ISO 9001, 14001, 22000 i IFS Food za kvalitetu, upravljanje okolišem i sigurnost hrane. Također, posjeduje certifikate GlobalG.A.P. i Friend of the Sea za održivost akvakulture te Kosher certifikat. Uz to, tvrtka dio uzgoja temelji i na ekološkoj proizvodnji koja je sve veći trend u svijetu i u skladu je s rastućom svijesti o zdravlju. Organski brancin i orada uzgojeni su uz primjenu strogih ekoloških standarda što dokazuju certifikati za organsku proizvodnju: Europski eko certifikat, Bio Siegel, Agriculture Biologique, Naturland i Bio Suisse. Cromaris je nositelj i certifikata ASC, najzahtjevnijeg certifikata u industriji koji potvrđuje održivost proizvodnje, regulaciju utjecaja na okoliš, socijalnih odnosa u tvrtki i slično - i po tome je Cromaris prva tvrtka u industriji brancina i orade kojoj su sva uzgajališta certificirana tim certifikatom.

U NOVA PAKIRANJA ULOŽENO TRI MILIJUNA KUNA

Adris je u razvoj kompanije od osnutka 2009. do danas uložio više od milijardu kuna, rezultat čega je snažan rast svih poslovnih pokazatelja pa je tako primjerice, prodaja povećana gotovo deset puta uz brojne tehnološke i proizvodne inovacije. Cromaris kontinuirano radi na pripremi novih projekata pa je tako postojeći asortiman pakiranja MAP ove godine dobio novo ruho te iz (stiroporne) plitice EPS prešao u 100 posto reciklirajuću pliticu PET. Uz inovativni dizajn, nova ambalaža MAP sadrži dodatne informacije bitne potrošačima, QR kod koji vodi na virtualnu turu po uzgajalištima dok logo ASC na pakiranju jamči odgovoran i održiv uzgoj.

SAPONIA OSIJEK

KOMPANIJA KOJA MISLI NA GENERACIJE KOJE DOLAZE

Kad je riječ o globalnim pokazateljima, očuvanje okoliša i ekološki način života zasigurno više nisu trendovi koji dolaze i odlaze već trajno opredjeljenje potrošača u svim segmentima života. Odgovorno ponašanje prema okolišu u poslovanju Saponije ima visok prioritet već dugi niz godina, a kompanija je nositelj certifikata ISO 14001 od 2005. godine čime jamči primjenu sustava upravljanja okolišem. COVID-19 dobrom je dijelom kompaniju poremetio poslovanje, ali je ipak stvorio i nove prilike za širenje proizvodnje. Kao jedan od globalno najtraženijih artikala u jeku borbe protiv koronavirusa zasigurno su se pokazala sredstva za dezinfekciju. U Saponiji su od samog početka epidemije sve razvojne kapacitete usmjerili prema razvoju učinkovitih i sigurnih sredstava za dezinfekciju pa su tako prvi u Hrvatskoj dobili potvrdu djelotvornosti protiv koronavirusa atestom virucidnosti.

VIŠE OD 125 GODINA POSLOVANJA

Saponia d.d. osječka je kemijska industrija koja se bavi proizvodnjom deterdženata te proizvoda za osobnu higijenu i sredstava za kućansku i industrijsku čistoću. Razvojno-istraživački institut Saponije osnovan je 1962. u svrhu postojanog razvoja novih proizvoda i poboljšanja kvalitete postojećih proizvoda koji nikada nisu testirani na životinjama. Kako bi budućim generacijama ostavila u nasljeđe čišći okoliš, Saponia je tijekom prošle godine, u godini svog velikog jubileja kojim je obilježila 125 godina postojanja, izašla na tržište s linijom eco premium najjačih brendova Saponije – linija Eco Active Nature koja povezuje Faks helizim, Ornel, Arf i Likvi. Vodeće brendove ovjerila je i nezavisna europska institucija s certifikatom Ecolabel koja šalje poruku potrošačima da proizvodi zadovoljavaju stroga europska ekološka mjerila.

VODEĆI BRENDVI SAPONIJE NOSITELJI ZNAKA ECOLABEL

Certifikat ECOLABEL koji je priznat u svim zemljama Europske unije dodijeljen je tako proizvodima ARF kupaonica i Arf staklo te tekućem deterdžentu za ručno pranje posuda LIKVI. Pomno izbalansirane formulacije tih proizvoda sadrže 99,9 posto prirodnih sastojaka, a na priznatom njemačkom institutu testirana je i potvrđena njihova djelotvornost u rezultatima čišćenja. U liniji proizvoda Eco Active Nature su i visokoučinkoviti proizvodi koji ne sadrže mirise i bojila Faks helizim gel i praškasti deterdžent te oplemenjivač blagog mirisa Ornel Eco Active Nature koji ne sadrži alergene i bojila. Proizvodi iz Linije Eco Active Nature dermatološki su testirani, nisu testirani na životinjama, ne sadrže sastojke životinjskog podrijetla što znači da su „vegan friendly“, a ambalaža se može reciklirati.

HUMANITARNA NOTA POSLOVANJA

Velika osječka tvrtka ne iskazuje se samo svojim poslovnim rezultatima i uspjesima već i humanitarnim aktivnostima. U vrijeme početka epidemije koronavirusa u zemlji, Saponia je donirala svoj proizvod Bis Deziclean, sredstvo za dezinfekciju površina, Hrvatskom studentskom zboru, nositelju inicijative #StudentiPomazu. Oni se inovativno bave izradom vizira za zdravstvene djelatnike diljem Hrvatske. Tom donacijom volonterima je omogućena pomoć u pravilnoj dezinfekciji i pakiranju gotovih proizvoda te je na taj način osigurana njihova zdravstvena ispravnost i sigurnost. Isto tako, kako bi pomogli stanovnicima Zagreba koji su u potresu ostali bez svojih domova Saponia je udružila snage s još jednim poznatim brendom – osječkom kompanijom Kandit te su građanima donirali pakete svojih proizvoda. Paketi su prije svega bili namijenjeni svim onim obiteljima i pojedincima koji su zbog gubitka svog doma bili smješteni u studentskom domu Cvjetno naselje. Saponia je u znak solidarnosti onim najpotrebitijima donirala Faks Helizim, Likvi, Arf, Ornel, Lahor i druge proizvode kako bi im, barem malo, olakšali život u prostoru koji im je trenutno jedini dom, dok je Kandit, obiteljima s djecom poslao čokolade i bombone kako bi popravio raspoloženje onih najmlađih.

Saponia je ovog rujna, u želji da brigu o higijeni školari usvoje od prvog dana, prvašićima poklonila novi proizvod namijenjen baš dječjim rukama – gel za dezinfekciju ruku Bis Handysept. Radi se o gelu koji je namijenjen za suho pranje i dezinfekciju ruku, a uz to njeguje kožu ruku. Namjera je kompanije bila da taj proizvod dobiju svi učenici prvih razreda stoga su kontaktirali upravne odjele nadležne za školstvo i obrazovanje te dogovorili realizaciju tog hvalevrijednog projekta. Uz to, Saponia već niz godina surađuje s neprofitnom humanitarnom udrugom „Rijeka ljubavi“ koja skrbi o siromašnim i socijalno ugroženim građanima i obiteljima. Poznati moto „dobro je činiti dobro“ pokretač je mnogih donacija, a proizvodi Saponije, posebice u vrijeme pandemije, njihovim su korisnicima zasigurno neophodni, a u vrijednoj su se donaciji pronašli deterdženti i sredstva za čišćenje.

FOND SE MOŽE POHVALITI NAJBOLJOM TAJNICOM U HRVATSKOJ

Mnogi djelatnici za svoje kolege misle ili govore da su najbolji, no koliko je od nas u životu za svoj rad dobilo priznanje u obliku nagrade? Upravo se Dijana Zjakić, poslovna tajnica u Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost može pohvaliti laskavom titulom najbolje tajnice u Hrvatskoj. Pa premda Dijanini kolege tvrde kako je ona nenametljiva i samozatajna, strukovna udruga Hrvatska Poslovna Tajnica prepoznala je njene profesionalne kvalitete i dodijelila joj nagradu „Najbolja tajnica Hrvatske za 2020. godinu“.

Valja predstaviti kojima je sve sposobnostima Dijana zasluženo dobila takvo priznanje. Dijana je posljednjih osam godina zaposlena na poziciji tajnice direktora Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. Istovremeno obavlja i poslove tajnice zamjenice direktora Fonda. Završila je Ekonomsko-turističku školu u Karlovcu, smjer Upravni referent. Govori engleski jezik, posjeduje IT znanja i konstantno se usavršava u struci u području informacijskih tehnologija i menadžmentu uredskog poslovanja pojačava svoje sjajne organizacijske i komunikacijske sposobnosti. Prva je generacija u Hrvatskoj koja je završila certificirani program Oxford School of Business Administration te je time postala Certified Business Administrative Specialist (CBAS). Članica je Europske asocijacije administrativnih profesionalaca (EAAP).

Iako je Dijana prvenstveno poslovna tajnica direktora i zamjenice, s obzirom na to da Fond broji više od 330 zaposlenika i na činjenicu da su, posebno ovu godinu bili objavljeni brojni javni pozivi za razne ciljane skupine, Dijana se često nalazi u situacijama gdje u prvom kontaktu sa strankama mora dati kvalitetne i pravovremene informacije ili ih usmjeriti na druge osobe od kojih će dobiti konkretne informacije. Dijana vješto preuzima komunikaciju sa strankama koje zahvaljujući upravo njezinoj toploj, iskrenoj i posvećenoj naravi uspješno rješavaju svoje zahtjeve. Upravo zahvaljujući uspješnoj i asertivnoj komunikaciji kako s korisnicima sredstava Fonda tako i sa svojim kolegama, stekla je osobito poštovanje cjelokupnog radnog okruženja.

U poslu koji je upravo zbog brojnosti rada sa strankama ponekad stresan, upravo je ona osoba koja često uspješno amortizira potencijalne „krizne situacije“. No, pored svih kvaliteta od profesionalnosti, primjerenog nastupa, samostalnog obavljanja posla, interesa za napredovanjem i savladavanja novih znanja i vještina iz domene njezinog rada, njeni kolege ističu kako je prije svega vedra, uvijek nasmijana i ljubazna osoba koja svoju pozitivnu energiju uspješno prenosi na sve s kojima surađuje.

Dijanina narav prirodno ju veže i uz neke druge projekte pa se tako ističe humanitarni rad, posebice suradnja s Dječjim domom ZAGREB, ustanovom socijalne skrbi koja kroz socijalne usluge zbrinjava djecu bez roditelja ili bez odgovarajuće roditeljske skrbi, djecu čiji je razvoj bio ugrožen u vlastitim obiteljima, te trudnice i majke s djecom, za koji je proteklih godina u Fondu organizirala doniranje darova za djecu. Donator je SOS Dječjeg sela Lekenik gdje se brinu za djecu bez roditelja i roditeljske skrbi, neovisno o njihovoj rasnoj, nacionalnoj i vjerskoj pripadnosti, pružaju im ljubav i sigurnost u obiteljskom okruženju, trajan dom i obrazovanje za sretno i mirno djetinjstvo, te udruga za zaštitu životinja.

Dijana se i u roditeljskoj ulozi snalazi besprijekorno, a iz vrtičke skupine „Ježići“ pohvaljuju njen doprinos i neumorno sudjelovanje u trogodišnjem projektu rada s djecom od malih nogu „ČUVARI PRIRODE“ – priroda i mi, tradicija i mi, održivi razvoj. Uz to, aktivno se bavi plesom od osnovnoškolskih dana te je članica plesne skupine Tihane Škrinjarčić.

„Onog trena kad sam primala nagradu i kad su škljocali novinarski fotoaparati, na pozornicu je spontano i iskreno utrčao moj šestogodišnji sin Roko koji me zagrlio pred svima i rekao kako je ponosan na mene. Znala sam da se sav uloženi trud vratio i na poslovnoj i na privatnoj razini. Ova je nagrada kruna mog 26-godišnjeg rada i puno mi znači jer su u njoj prepoznate moje kvalitete, moja konstantna usavršavanja na svim poljima vezanim uz posao koja mi otvaraju nova vrata. Veselim se što me Europska asocijacija administrativnih profesionalaca pozvala kao gosta predavača na svoju 15. konvenciju Office management koja će se održati u svibnju 2021. godine u Bolu na Braču“, kaže Dijana.

„Da bi čovjek bio uspješan u svom poslu, smatram da ga treba voljeti, a ja svoj uistinu volim i ne bi ga mijenjala ni za jedan drugi. Upravo sam se kroz njega realizirala kao komunikativna, duhovita, samoinicijativna, kreativna osoba spremna na rješavanje svih mogućih i nemogućih situacija. S veseljem dolazim na posao, a mislim da je pojam etike moja najvažnija osobina koja me i dovela do nagrade za najbolju tajnicu. Volim i razumijem ljude, znam slušati i želim pomoći, a svaki mi je čovjek jednako vrijedan i svaki zadatak jednako važan“, ističe Dijana.

OD STAROG NOVO ZA DAR OD SRCA

„Od starog novo, za dar od srca“ nagradni je eko-natječaj koji je pokrenuo Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost kako bi uoči nadolazećih blagdana motivirao učenike osnovnih i srednjih škola da za svoje najmilije osmisle od starih stvari maštovite božićne poklone i ukrase.

Natječaj je otvoren do 21. prosinca, a detaljne upute za sudjelovanje mogu se pronaći na mrežnoj stranici <http://upotrijebi-ponovno.zaljepsunasu.hr/> te Facebook stranici Fonda - Za ljepšu našu!

„Ovakvim se aktivnostima želi potaknuti djecu i mlade da na zabavan i zanimljiv način otkriju vrijednosti starih i odbačenih predmeta te ih višekratno koriste i tako utječu na smanjenje otpada. Učenici koji se posebno istaknu svojom kreativnošću i angažmanom osvojit će i atraktivne nagrade“, rekla je voditeljica projekta Sunčana Matić te pozvala sve škole da se uključe.

Natječaj se provodi kao jedna od aktivnosti uspostavljanja cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj, s ciljem edukacije o važnosti očuvanja prirode, recikliranja i pravilnog postupanja s otpadom.

„Ovo je svojevrsni nastavak prošlogodišnje Fondove blagdanske edukativne kampanje 'I bez ukrasnog papira dar u srce dira' koja je sugerirala kako na drukčiji, originalan način dekorirati poklone, a da se pri tome smanji upotreba kartona i papira za zamatanje“, rekla je Matić.

I zato i ovog Božića učinite nešto lijepo za druge, ali i prirodu. Osmislite poklon koji će razveseliti vaše najbliže, a nekom starom, odbačenom predmetu dati novi smisao.

ODRŽIVI FESTIVALI GREEN RIVER I MALI OKTOBERFEST U POTPUNOSTI U SKLADU S PRIRODOM

U drugoj je polovici ove godine u Zagrebu održano nekoliko festivala s predznakom „green“. Održive festivale Green River i Mali (Green) Oktoberfest organizirala je Udruga „Priroda za sve“. Održive festivale organizirala je preporukama Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske. Festivali su se održali u skladu sa svim budućnosti. Jedan je od ciljeva festivala svakako bilo potaknuti građane na upotrebu takvih održivih rješenja i u vlastitim domovima.

Organizatori su kroz obnovljive izvore energije osigurali električnu energiju za dnevnu varijantu pozornice i dio festivalske rasvjete. U budućnosti, želja im je da festival u potpunosti postane neovisan o mrežnom sustavu, ističući da se na taj način emisija CO2 svodi na minimum te se pridonosi borbi protiv klimatskih promjena kao gorućem problemu današnjice.

Festival je posjetiteljima nudio brojne radionice i solarnu plažu sa solarnim tuševima te odličnu ugostiteljsku ponudu i bogati glazbeni program. Predmeti na lokaciji bili su izgrađeni od recikliranih materijala, a velika je novost bila pozornica opremljena solarnim sistemima za dobivanje električne energije. U skladu s održivom filozofijom festivala i s ciljem smanjenja jednokratne plastike, posjetitelji su mogli „unajmiti“ čaše u koje se točilo piće te bi im se na kraju večeri, u slučaju povrata, osigurao povrat novca ili su čašu mogli ponijeti kući za uspomenu. Misija je organizatora bila vratiti život na obalu rijeke Save, a tome su, među ostalim, pridonijeli tematski plesnjaci, a na glazbeno-solarnoj pozornici nastupili su bendovi poput Stampeda, One Dread, ansambla JeboTon, Tribute banda Neke novi klinici te mnogih DJ'eva.

Za najmlađe su posjetitelje bile organizirane mnoge kreativne radionice uz svakodnevne izrade maskica od recikliranih materijala pod imenom #reusedontabuse, a u igrama bez granica mogli su se okušati i djeca i odrasli koji su k tome još mogli i nazdraviti uz posebne koktele Green River i Solar Sun. Zagrebačko savsko kupalište nekad je bilo popularno mjesto druženja i zabave. Kako spojiti prošlost s ljepotom sadašnjeg trenutka i novim tehnologijama, posjetitelji su imali priliku osjetiti putem solarnih ležaljki na kojima su mogli puniti baterije svojih mobilnih uređaja, dok su slušali glazbu sa solarne pozornice i rashlađivali se pod solarnim tuševima. Zagreb je inače bio prvi domaćin ovog Festivala koji sljedeće godine planira krenuti na turneju po najvećim hrvatskim rijekama - Savi, Dravi i Dunavu.

Sama ideja Green River Festa poslužila je kao inspiracija i za jesenski program. Već postojeći materijali i rekviziti zablitali su u novoj namjeni gradeći novu priču i tradiciju u samom centru Zagreba. Solarna se plaža tako pretvorila u solarni pivski šank koji je ugostio domaće craft pivare iz cijele Hrvatske, a kulturni Babinjak postao je mjesto za chill i kulturno uzdizanje uz preporučeni razmak. Bogat pivski program upotpunio je jednako bogat kulturni i glazbeni program pa su tako okupljene zabavili glazbenici kao što su Maja Posavec, Nina Kraljić duo, One Dread i drugi. Kako bi se posjetitelji pridržavali svih preporuka Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske, organizatori su u suradnji s farmaceutskom tvrtkom Medikor d.o.o. osigurali maske i dezinficijense.

Za ljepšu našu!

**NISAM
ZA BACIT!**

